

Lagrådsremiss

Verkställighet av utländska domar på privaträttens område

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 februari 2002

Thomas Bodström

Cecilia Renfors
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ny lag med kompletterande bestämmelser till internationella instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område.

Den nya lagen föranleds av att Europeiska unionens råd den 22 december 2000 antog Bryssel I-förordningen. Förordningen träder i kraft den 1 mars 2002 och innebär enhetliga regler inom EU på privaträttens område rörande domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar.

Bryssel I-förordningen blir direkt tillämplig i Sverige när den träder i kraft, men den kräver vissa kompletterande regler. Detta gäller framför allt handläggningen vid exekvaturförfarandet, som innebär att en part kan få fastställt att en dom som har meddelats i en medlemsstat får verkställas i en annan medlemsstat.

Den föreslagna lagen reglerar främst handläggningen vid svenska exekvaturdomstolar och hur verkställighet av utländska avgöranden skall ske. Den innehåller kompletterande bestämmelser till Bryssel- och Luganokonventionerna och till Bryssel I-förordningen. Lagen kommer att kunna vara tillämplig på ytterligare internationella instrument och gemenskapsrättsakter. Den nya lagen medför ändringar av de lagar som gäller för Bryssel- och Luganokonventionerna och vissa andra följdändringar. Lagförslagen resulterar i en mer enhetlig och överskådlig reglering av handläggningsbestämmelserna och gör att en splittrad lagstiftning undviks.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2002.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen	7
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen	8
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge	9
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz	11
2.6	Förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)....	12
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område	13
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område	16
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning	17
2.10	Förslag till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)	19
3	Ärendet och dess beredning	20
4	Bestämmelser om verkställighet av domar m.m.	20
4.1	Internationella bestämmelser om verkställighet av domar m.m.	20
4.1.1	Bryssel- och Luganokonventionerna	20
4.1.2	Bryselförordningarna	21
4.1.3	Andra EG-förordningar och konventioner	22
4.2	Svenska bestämmelser om verkställighet av domar m.m.	23
4.2.1	Bryssel- och Luganokonventionerna	23
4.2.2	Bryssel II-förordningen m.m.	24
4.2.3	Övriga författningar	24
5	Bryssel I-förordningen	24
5.1	Behörighetsregler	25
5.2	Handläggningen av behörighetsfrågorna m.m.	27
5.3	Erkännande och verkställighet av domar	28
5.3.1	Erkännande	28
5.3.2	Exekvaturförfarandet	29
5.3.3	Förfarandet vid verkställighet	30
5.4	Övriga frågor	31

6	En lag med gemensamma bestämmelser om verkställighet m.m. ...	32
6.1	En lag med gemensamma kompletterande bestämmelser	32
6.2	Kompletterande bestämmelser om domstols behörighet m.m.	37
6.3	Exekvaturförfarandet.....	37
6.4	Förfarandet vid verkställighet	40
6.5	Övriga lagändringar.....	42
7	Ändringar i den nordiska verkställighetslagen	43
8	Ikraftträdande.....	43
9	Ekonomiska konsekvenser.....	44
10	Författningskommentar.....	44
10.1	Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden	44
10.2	Lagförslag rörande lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna.....	51
10.3	Övriga lagförslag.....	51
Bilaga 1	Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.....	53
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	88
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna.....	103

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden,

2. lag om ändring i lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen,

3. lag om ändring i lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen,

4. lag om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge,

5. lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,

6. lag om ändring i sjömanslagen (1973:282),

7. lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område,

8. lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område,

9. lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning,

10. lag om ändring i sjölagen (1994:1009).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser som skall tillämpas på internationella instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område.

De internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i första stycket är

1. rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område¹ (Bryssel I-förordningen),
2. Brysselkonventionen, och
3. Luganokonventionen.

Reservforum

2 § Om det inte finns någon annan behörig domstol när det finns svensk domsrätt enligt något av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 §, är Stockholms tingsrätt behörig. En ansökan enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall i motsvarande fall göras hos Kronofogdemyndigheten i Stockholm.

Särskild vägransgrund

3 § Ett avgörande som rör ett civilrättsligt anspråk skall inte erkännas eller verkställas här, om det har meddelats i en annan stat i ett brottmål avseende ett icke uppsåtligt brott mot någon som

1. varken har hemvist eller är medborgare i den staten,
2. inte har efterkommit en föreskrift om personlig inställelse, och
3. inte haft tillfälle att svara i målet.

¹ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1 (Celex 32001R0044).

Exekvaturförfarandet

4 § Vid handläggning av en ansökan om att ett utländskt avgörande skall erkännas eller förklaras vara verkställbart, skall hovrätten bestå av en lagfaren domare.

5 § Vid handläggning av en ansökan om ändring av ett beslut som har meddelats vid det förfarande som avses i 4 §, tillämpas rättegångsbalkens regler om överklagande av tingsrätts beslut, om inte de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 § föreskriver något annat.

En ansökan om ändring som görs av sökanden vid det förfarande som avses i 4 § skall vara skriftlig och ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett mål enligt 4 § är jävig att handlägga mål om samma sak enligt första stycket.

6 § Vid handläggning av ett överklagande av ett beslut enligt 5 §, tillämpas rättegångsbalkens regler om överklagande av hovrätts beslut, om inte de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 § föreskriver något annat. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till Högsta domstolen.

Verkställighet

7 § Om en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart bifalls, skall det utländska avgörandet verkställas enligt utskönningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk domstols lagakraftägande dom, om inte de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 § föreskriver något annat.

Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd skall i stället bestämmelserna om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

8 § Om hovrätten vid det förfarande som avses i 4 § bifaller en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart, skall hovrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

dels att 4 och 5 §§¹ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

Lag om Luganokonventionen²

2 §³

Av artikel 54 B i Luganokonventionen framgår när Brysselkonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1998:358) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen*, skall tillämpas i stället för Luganokonventionen.

Av artikel 54 B i Luganokonventionen framgår när Brysselkonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1998:358) om *Brysselkonventionen*, skall tillämpas i stället för Luganokonventionen

3 §

Ett avgörande som rör ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

Kompletterande bestämmelser finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse av 4 § 1998:364 (jfr 1998:1322) 5 § 1998:364 (jfr 1998:1322).

² Senaste lydelse 1998:364 (jfr 1998:1322).

³ Senaste lydelse 1998:364 (jfr 1998:1322).

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

dels att 4–8 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

Lag om Brysselkonventionen

I artikel 54 B i Luganokonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1992:794) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen*, finns bestämmelser om när Luganokonventionen skall tillämpas i stället för Brysselkonventionen.

2 §

I artikel 54 B i Luganokonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1992:794) om *Luganokonventionen*, finns bestämmelser om när Luganokonventionen skall tillämpas i stället för Brysselkonventionen.

Om det inte finns någon annan behörig domstol när det finns svensk domsrätt enligt Brysselkonventionen, är Stockholms tingsrätt behörig. En ansökan enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall i motsvarande fall göras hos Kronofogdemyndigheten i Stockholm.

3 §

Kompletterande bestämmelser finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §²

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:794) om *domstols behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* är tillämplig.

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:794) om *Luganokonventionen* är tillämplig.

Denna lag tillämpas inte heller beträffande

1. dom i mål angående boskillnad, hemskillnad, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, adoptivförhållandes stiftande eller hävande, omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande, eller dom som, i samband med hemskillnad, äktenskapsskillnad eller äktenskaps återgång, givits om bodelning mellan makarna, skadestånd eller vårdnaden om barnen eller ock senare, i särskilt mål, givits i fråga, som sist är sagd; dock att vad i 4–9 §§ stadgas om verkställighet skall äga tillämpning å domen, därest denna enligt vad särskilt är stadgat skall gälla här i riket;

2. dom, som meddelats i Danmark, Island eller Norge och innefattar tillämpning av lagstiftningen om makars förmögenhetsförhållanden, såframt tvisten här i riket skolat bedömas enligt lagstiftning, som gällde före nya giftermålsbalkens ikraftträdande;

3. beslut eller förlikning angående familjerättslig underhållsplikt;

4. beslut eller förlikning, som gäller börd, rätt på grund av arv eller testamente, boutredning eller skifte efter död man eller ansvarighet för den dödes gäld, gäldenärs försättande i konkurs, inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs, andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet på grund av inträffad konkurs;

5. beslut eller förlikning i fråga om äganderätt eller annan rätt till fast egendom i annan stat än den, där domen eller förlikningen tillkom, eller om skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller om påföljd av sådan skyldighets åsidosättande;

6. beslut rörande skatt eller annan avgift till stat eller kommun eller annan fråga av offentlighetsrättslig art, ändå att saken behandlats i den för tvistemål stadgade ordning.

Lagen tillämpas inte heller beträffande beslut som meddelats av särskild domstol för arbetstvister.

¹ Lagen har enligt lagen 1977:595 och 1977:1000 upphört att gälla i förhållande till Danmark, Finland och Norge den 1 januari 1978.

² Senaste lydelse 1998:359 (jfr 1998:1322).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Denna lag gäller inte i fråga om dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:794) *med anledning av Sveriges tillträde till* Lugano-konventionen. Den gäller inte heller i fråga om dom eller förlikning som avser

Denna lag gäller inte i fråga om *en* dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:794) *om* Lugano-konventionen. Den gäller inte heller i fråga om *en* dom eller förlikning som avser

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller

2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande, dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse 1992:796.

2.6 Förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Tvist om sjömans anställningsförhållande får inte dras inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av *lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen.*

Första stycket gäller inte om annat följer av *de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse 1998:360 (jfr 1998:1322).

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 7 och 9 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag tillämpas inte om *lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen är tillämplig, eller om annat följer* av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption eller förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

a) gäldenärs försättande i konkurs,

b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,

Föreslagen lydelse

7 §²

Denna lag tillämpas inte om *annat följer av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden, eller av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.*

¹ Lagen har enligt 1977:1000 trätt i kraft i förhållande till Danmark, Finland och Norge.

² Senaste lydelse 1998:361 (jfr 1998:1322).

c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

9 §

Ansökan om verkställighet göres hos kronofogdemyndigheten eller, i fall som avses i 6 §, hos länsrätten.

Vid ansökningen skall fogas

1. om ansökningen rör verkställighet av dom eller av beslut som avses i 5 § 3, av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln samt bevis att denna *äger* laga kraft eller, i fråga om icke lagakraftvunnen dom, bevis att den utan hinder därav får verkställas i den stat där den har meddelats,

2. om ansökningen rör verkställighet av förlikning, bestyrkt avskrift av förlikningen och bevis att denna får verkställas i den stat där den har ingåtts,

3. om ansökningen rör verkställighet av avgörande som avses i 6 §, bestyrkt avskrift av exekutionstiteln och bevis att den kan utgöra grund för verkställighet i den stat där den har upprättats.

Handling, som är avfattad på annat språk än danska, norska eller svenska, skall vara åtföljd av

Ansökan om verkställighet görs hos kronofogdemyndigheten eller, i fall som avses i 6 §, hos länsrätten.

Till ansökningen skall fogas

1. om ansökningen rör verkställighet av *en* dom eller av *ett* beslut som avses i 5 § 5, av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln samt bevis att denna *har vunnit* laga kraft eller, i fråga om icke lagakraftvunnen dom, bevis att den utan hinder därav får verkställas i den stat där den har meddelats,

2. om ansökningen rör verkställighet av *en* förlikning, bestyrkt avskrift av förlikningen och bevis att denna får verkställas i den stat där den har ingåtts,

3. *om ansökningen rör verkställighet av ett skuldebrev som avses i 5 § 3 och 4, bestyrkt avskrift av skuldebrevet och bevis att detta kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång i den stat där det har undertecknats och bevis att gäldenären då hade hemvist i den staten,*

4. om ansökningen rör verkställighet av *ett* avgörande som avses i 6 §, bestyrkt avskrift av exekutionstiteln och bevis att den kan utgöra grund för verkställighet i den stat där den har upprättats.

Handling, som är avfattad på annat språk än danska, norska eller svenska, skall vara åtföljd av

bestyrkt översättning till något av dessa språk, *i den mån ej* kronofogdemyndigheten eller länsrätten medger undantag. bestyrkt översättning till något av dessa språk, *om inte* kronofogdemyndigheten eller länsrätten medger undantag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om *lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* är tillämplig.

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om *annat följer av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse 1998:362 (jfr 1998:1322).

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 a §§ lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om lagen (1992:794) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* skulle vara tillämplig om talan hade väckts i domstol och

1) svaranden vid tidpunkten för ansökan inte har hemvist i Sverige, eller

2) det i en annan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige enligt Luganokonventionen.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om lagen (1992:794) om *Luganokonventionen* skulle vara tillämplig om talan hade väckts i domstol och

1) svaranden vid tidpunkten för ansökan inte har hemvist i Sverige, eller

2) det i en annan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige enligt Luganokonventionen.

6 a §²

I lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen finns bestämmelser om kronofogdemyndighets behörighet m.m.

Särskilda bestämmelser om kronofogdemyndighets behörighet m.m. finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden och i de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den lagen.

¹ Senaste lydelse 1998:363 (jfr 1998:1322).

² Senaste lydelse 1998:363 (jfr 1998:1322).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2.10 Förslag till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 2 § sjölagen (1994:1009) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

2 §¹

I fråga om behörighet för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 1 § första stycket skall bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas.

Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns. Har säkerhet för en fordran ställts hos en myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har upphört att gälla.

Finns inte sjörättsdomstol i den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första och andra stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen. Andra stycket gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden eller av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den lagen. Andra stycket gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse 1998:365 (jfr 1998:1322).

3 Ärendet och dess beredning

Europeiska unionens råd antog den 22 december 2000 förordningen (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen). Förordningen träder i kraft den 1 mars 2002 och är publicerad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT L 12, 16.1.2001, s. 1, Celex 32001R0044). Förordningen finns i svensk lydelse som *bilaga 1*.

Bryssel I-förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige och övriga medlemsstater i Europeiska unionen (EU) utom Danmark. Den skall alltså inte genomföras genom nationell normgivning i medlemsstaterna. Den kräver dock vissa kompletterande bestämmelser, vilka föreslås i detta ärende.

Inom Justitiedepartementet utarbetades promemorian Verkställighet av utländska domar på privaträttens område. I promemorian föreslås en ny lag som innehåller nödvändiga kompletterande regler till Bryssel I-förordningen. Lagen föreslås även gälla för övriga internationella instrument som reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr. 2001/7524/DOM).

4 Bestämmelser om verkställighet av domar m.m.

4.1 Internationella bestämmelser om verkställighet av domar m.m.

4.1.1 Bryssel- och Luganokonventionerna

Det finns f.n. flera europeiska konventioner och EG-förordningar som reglerar domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar inom det civilrättsliga området.

Mellan EU:s medlemsstater gäller konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (Brysselkonventionen). Den antogs år 1968 och har ändrats vid fyra tillfällen i samband med nya medlemsstaters tillträde till konventionen. Brysselkonventionen kompletterades år 1971 med ett protokoll som gav EG-domstolen behörighet att tolka konventionen. Samtliga 15 medlemsstater i EU har tillträtt Brysselkonventionen, tolkningsprotokollet och tilläggskonventionerna. Belgien har dock ännu inte tillträtt konventionen om Österrikes, Finlands och Sveriges tillträde till Brysselkonventionen.

En med Brysselkonventionen parallell konvention är konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens

område (Luganokonventionen). Den antogs år 1988 och har tillträtts av samtliga medlemsstater i EU samt av Island, Norge, Polen och Schweiz¹.

Bryssel- och Luganokonventionerna är tillämpliga på internationella tvister på privaträttens område. De omfattar således inte straffrätten eller skattefrågor, tullfrågor och liknande förvaltningsrättsliga frågor. De är inte heller tillämpliga på familjerättsliga frågor som fysiska personers rättsliga ställning, makars förmögenhetsförhållanden, samt arv och testamente. Familjerättslig underhållsskyldighet omfattas dock av konventionerna. Slutligen omfattas inte frågor om konkurs, ackord och liknande förfaranden, social trygghet eller skiljeförfaranden av konventionernas tillämpningsområde.

Konventionerna är uppbyggda som s.k. dubbla konventioner. De reglerar inte bara frågor om erkännande och verkställighet av utländska domar utan också domstolars internationella behörighet och vissa andra processuella frågor. Den domstol som skall pröva verkställighetsfrågan skall, mot den bakgrunden, som regel inte ifrågasätta behörigheten för den domstol som har meddelat domen som skall verkställas.

Under åren 1997–1999 genomfördes en översyn av Bryssel- och Luganokonventionerna. Arbetet resulterade i en rad ändringar av både saklig och redaktionell karaktär. Den nya lydelsen av bestämmelserna har förts in i Bryssel I-förordningen, som träder i kraft den 1 mars 2002. Avsikten är att avtal skall ingås som införlivar de nya texterna i Luganokonventionen och, om det finns behov av det, i Brysselkonventionen. Sistnämnda konvention blir på sikt överflödigt, om frågan om förhållandet till Danmark kan lösas på annat sätt (se nedan, avsnitt 4.1.2). En särskild lösning måste också uppnås för de utomeuropeiska territorier för vilka Bryssel I-förordningen inte gäller (se artikel 68 i Bryssel I-förordningen).

4.1.2 Bryselförordningarna

Genom Amsterdamfördragets ikraftträdande uppkom möjligheten att inom ramen för det gemenskapsrättsliga samarbetet enligt avdelning IV i EG-fördraget anta rättsakter om civilrättsligt samarbete. Denna möjlighet har bl.a. utnyttjats genom antagandet av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen).

Bryssel I-förordningen är, liksom Bryssel- och Luganokonventionerna, ett dubbelt instrument. Den reglerar således inte bara erkännande och verkställighet av utländska domar utan också domstols internationella behörighet och vissa andra processuella frågor. Det materiella tillämpningsområdet för Bryssel I-förordningen är identiskt med tillämpningsområdena för konventionerna (artikel 1).

Bryssel I-förordningen ersätter Brysselkonventionen, jämte tillhörande protokoll, i förhållande till samtliga medlemsstater inom EU utom

¹ Konventionerna gäller som svensk lag enligt lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen och lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen.

Danmark. Genom ett särskilt protokoll tillämpas nämligen inte avdelning IV i EG-fördraget på Danmark. Detta innebär att Brysselkonventionen, och inte Bryssel I-förordningen, tills vidare kommer att reglera förhållandet mellan Danmark och övriga medlemsstater i EU. Diskussioner pågår om ett avtal som skulle göra Bryssel I-förordningen tillämplig även i förhållande till Danmark.

I avsnitt 5 redogörs för Bryssel I-förordningens bestämmelser, med särskild tonvikt på förändringar jämfört med Bryssel- och Luganokonventionerna.

Möjligheten att anta rättsakter om civilrättsligt samarbete har även utnyttjats genom antagandet av rådets förordning (EG) nr 1347/2000 av den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn (Bryssel II-förordningen)². Den förordningen är tillämplig på äktenskapsskillnad, hemskillnad, annullering av äktenskap samt på föräldraansvar för makarnas gemensamma barn. Verkställighet får ske av domar om utövande av föräldraansvar (artikel 21). Familjerättslig underhållsskyldighet omfattas inte av Bryssel II-förordningen, men väl av Bryssel I-förordningen. Bryssel II-förordningen är uppbyggd på i huvudsak samma sätt som Bryssel I-förordningen.

Bryssel-förordningarna är bindande och direkt tillämpliga i berörda medlemsstater och kräver inget genomförande. EG-domstolens behörighet att meddela förhandsavgörande gäller på förordningarnas tillämpningsområde (se artiklarna 68 och 234 i EG-fördraget).

4.1.3 Andra EG-förordningar och konventioner

Inom det civilrättsliga samarbetet inom EU har det även antagits andra rättsakter än de två Bryssel-förordningarna. Av hittills antagna rättsakter skall nämnas rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål om ärenden av civil eller kommersiell natur, samt rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Det pågår ett arbete med ytterligare EG-förordningar på familjerättens område. Detta arbete kan komma att resultera i ändringar av Bryssel II-förordningen och krav på andra kompletterande bestämmelser än de nu gällande (se avsnitt 4.2.2).

Det pågår även ett arbete inom EU som kan leda fram till en förordning om en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar. På sikt förutses en ordning inom EU utan något kontrollförfarande för privaträttsliga domar meddelade inom unionen. Inom ramen för Haagkonferensen för internationell privaträtt pågår vidare ett arbete med en global domskonvention.

Sverige har ingått vissa bilaterala konventioner som gäller domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar. På privaträttens

² EGT L 160, 30.6.2000, s. 19 (Celex 32000R1347).

område har Sverige ingått 1932 och 1977 års nordiska domskonventioner, samt en domskonvention med Österrike från 1982 och en med Schweiz från 1936. Sverige har även ingått ett antal bilaterala konventioner med familjerättslig anknytning (se prop. 2000/01:98).

Därutöver finns det flera konventioner som på särskilda områden reglerar domstols behörighet, erkännande och verkställighet av domar. Sådana specialkonventioner finns bl.a. på transporträttens och immaterialrättens område. Andra specialkonventioner är 1958 års och 1973 års Haagkonventioner om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden om underhållsskyldighet.

4.2 Svenska bestämmelser om verkställighet av domar m.m.

För att utländska domar skall få verkställas i Sverige förutsätts en bestämmelse i lag. Detta följer av bestämmelsen i 3 kap. 2 § utsökningsbalken. Där sägs att i vad mån verkställighet på grund av utländsk exekutionstitel får äga rum här i riket framgår av särskilda föreskrifter. I detta avsnitt behandlas de författningar som gör att det är möjligt att verkställa utländska domar som har meddelats med stöd av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som redovisas i avsnitt 4.1.

4.2.1 Bryssel- och Luganokonventionerna

Brysselkonventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen (lagen om Brysselkonventionen). Lagen inleds med bestämmelser om införlivande av konventionen, 1 §, och om förhållandet till Luganokonventionen, 2 §. Därefter följer två bestämmelser om reservforum, 3 §, och om möjligheten att vägra erkännande och verkställighet av domar i vissa fall, 4 §. Avslutningsvis innehåller lagen bestämmelser om exekvaturförfarandet, 5 och 6 §§, om vilka bestämmelser som skall tillämpas på verkställighetsstadiet, 7 §, och om säkerhetsåtgärder, 8 §.

Luganokonventionen har införlivats i svensk rätt genom lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen (lagen om Luganokonventionen). Lagen innehåller motsvarande kompletterande bestämmelser som lagen om Brysselkonventionen. Den innehåller en bestämmelse om att 5–8 §§ lagen om Brysselkonventionen skall tillämpas vid handläggning av frågor om verkställighet enligt Luganokonventionen.

Konventionslagarna behandlas närmare i avsnitt 6 (se även propositionerna 1991/92:128 och 1997/98:102).

4.2.2 Bryssel II-förordningen m.m.

I egenskap av EG-förordning behövde Bryssel II-förordningen inte införlivas för att vara tillämplig i Sverige. Förordningen kompletteras dock av lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen (lagen om Bryssel II-förordningen). Denna reglerar exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt och Högsta domstolen genom bestämmelser som motsvarar vad som gäller enligt konventionslagarna (2 och 3 §§). Lagen innehåller särskilda bestämmelser om verkställigheten vilka avviker från bestämmelserna i konventionslagarna (4 §).

På familjerättens område finns flera författningar som innehåller bestämmelser om svensk domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar (se prop. 2000/01:98). I flera av dessa författningar har införts en hänvisning om att särskilda bestämmelser finns i Bryssel II-förordningen.

4.2.3 Övriga författningar

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område införlivar 1977 års nordiska domskonvention, medan lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island och Norge införlivar 1932 års nordiska domskonvention. Sistnämnda konvention gäller enbart i förhållande till Island, medan den förstnämnda gäller i förhållande till övriga nordiska länder. Konventionerna med Schweiz och Österrike har införlivats genom lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, respektive genom lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område. Med anledning av Sveriges tillträde till Bryssel- och Luganokonventionerna infördes i dessa lagar tillämpliga hänvisningar om att lagen inte skall tillämpas om lagen om Luganokonventionen och/eller lagen om Brysselkonventionen är tillämplig. Motsvarande hänvisningar har även införts i sjölagen (1994:1009) och i sjömanslagen (1973:282). Det finns även hänvisningar till konventionslagarna i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn och lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet reglerar erkännande och verkställighet enligt Haagkonventionerna (se avsnitt 4.1.3).

5 Bryssel I-förordningen

Övergripande frågor om Bryssel I-förordningen har behandlats i avsnitt 4.1.2.

5.1 Behörighetsregler

Kapitel II i förordningen innehåller regler om domstols behörighet. Inom förordningens tillämpningsområde får inga andra behörighetsregler än de som framgår av denna tillämpas gentemot en svarande som har hemvist i en medlemsstat.

En utgångspunkt för prövningen av behörighetsreglerna, liksom beträffande frågorna om erkännande och verkställighet, är hemvistbegreppet. Förordningen innehåller samma regler som konventionerna om tillämplig lag vid avgörandet av frågan om var parterna har hemvist (artikel 59). Förändringar har skett av hemvistbegreppet för bolag och andra juridiska personer. Dessa skall anses ha hemvist i någon av de orter där den juridiska personen har sitt stadgeenliga säte, huvudkontor eller huvudsakliga verksamhet (artikel 60). En ny kompletterande regel om arbetsgivares hemvist finns i artikel 18.2. En arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat skall anses ha hemvist i den medlemsstaten i fråga om tvister om anställningsavtal som hänför sig till den filialen, agenturen eller etableringen.

De allmänna bestämmelserna om domstols behörighet i artiklarna 2–4 överensstämmer helt med konventionernas regler. Enligt huvudregeln skall talan väckas vid domstol i den medlemsstat där svaranden har hemvist. Förordningen innehåller bestämmelser som på särskilda områden och under särskilda förutsättningar innebär avsteg från denna huvudregel.

Artikel 3 innehåller en – inte uttömmande – lista över otillåtna (s.k. exorbitanta) behörighetsregler som förekommer i de olika medlemsstaternas rättsordningar och som alltså är förbjudna. För Sveriges del anges här allmänt förmögenhetsforum (10 kap. 3 § första stycket första meningen i rättegångsbalken).

Artiklarna 5–7 innehåller särskilda behörighetsregler som innebär avsteg från huvudregeln och alltså pekar ut alternativa forum till svarandens hemvistforum.

En bestämmelse om forum för avtalsrättsliga tvister i allmänhet finns i artikel 5.1. Den nuvarande lydelsen av denna bestämmelse i konventionerna har kritiserats för att vara komplicerad och svårtolkad. Den nya lydelsen är avsedd att förenkla bestämmelsen. I likhet med vad som nu gäller kan talan väckas vid domstolen i orten där den förpliktelse som talan avser skall uppfyllas. Genom förordningen införs definitioner av uppfyllelseorten för vissa avtalstyper, nämligen försäljning av varor och utförande av tjänster.

Artikel 5 överensstämmer med konventionerna i fråga om tvister om underhållsskyldighet, talan om enskilt anspråk i anledning av brott, tvister som hänför sig till verksamheten vid en filial och liknande, tvister som gäller ”truster” samt tvister om betalning av bärjarlön. Tillämpningsområdet för tvister om utomobligatoriskt skadestånd omfattar numera, förutom skador som har inträffat i en viss medlemsstat, även skador som kan inträffa där (artikel 5.3).

Ytterligare särskilda behörighetsregler finns i artikel 6 (bl.a. för mål med flera svarande) och i artikel 7 (om ansvar till följd av ett fartygs användning eller drift). Dessa två artiklar överensstämmer med

konventionernas regler, med den uttryckliga preciseringen rörande mål med flera svarande att det måste finnas ett tillräckligt nära samband mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom skall vara påkallad.

Artiklarna 8–17 innehåller bestämmelser med särskilda tvingande behörighetsregler för vissa försäkringstvister och konsumenttvister. Reglerna tillåter som regel alltid försäkringstagaren, den försäkrade eller förmånstagaren respektive konsumenten att processa i sitt eget hemvistland, oavsett om denne är kärande eller svarande i målet.

Nytt är att den behöriga domstolen i konsumentens hemvistland pekas ut (artikel 16.1). En annan nyhet är att tvister om paketresor omfattas av de särskilda tvingande behörighetsreglerna. Tillämpningsområdet för bestämmelsen om konsumenttvister (artikel 15) har vidare utvidgats genom att den särskilda behörighetsregeln gäller i alla fall där näringsidkaren har riktat sin verksamhet till konsumentens hemland, om det avtal han slutit med konsumenten faller inom ramen för sådan verksamhet. Förändringarna av reglerna för konsumenttvister har bl.a. betydelse för avtal som ingås över Internet. När förordningen antogs gjorde rådet och kommissionen ett uttalande med innebörden bl.a. att det inte räcker att en webbplats är tillgänglig för att artikel 15 skall bli tillämplig, utan dessutom måste webbplatsen ge möjlighet att ingå distansavtal, och ett sådant måste också faktiskt ha ingåtts på ett eller annat sätt. I uttalandet angavs också att det språk och den valuta som används på en webbplats därvid inte är relevanta faktorer.

Nyheter finns även beträffande de särskilda behörighetsreglerna vid tvister om anställningsavtal (artiklarna 18–21). Dessa har reglerats enligt samma systematik som gäller för försäkrings- och konsumenttvister. Liksom vid sådana tvister ges arbetstagaren rätten att processa i sitt eget hemvistland. Förändringarna innebär att skyddet för arbetstagaren har förbättrats. I de nu gällande Bryssel- och Luganokonventionerna finns vissa skillnader när det gäller regleringen av tvister om anställningsavtal.

Det finns särskilda regler om exklusiv behörighet för talan om sakrätt i eller nyttjanderätt till fast egendom samt vissa bolags- och immaterialrättsliga tvister (artikel 22). Bestämmelserna överensstämmer väsentligen med regleringen i konventionerna och gäller oberoende av parternas hemvist. Vissa sakliga förändringar har dock skett av reglerna om korttidsuthyrning. Även rörande dessa frågor finns det skillnader mellan Bryssel- och Luganokonventionerna. Enligt huvudregeln i förordningen skall talan om nyttjanderätt till fast egendom föras i domstolarna i den medlemsstat där egendomen är belägen. Om nyttjanderättshavaren är en fysisk person och ägaren och nyttjanderättshavaren har hemvist i samma medlemsstat, är dock också domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist behörig. Detta gäller vid avtal om nyttjanderätt för tillfälligt bruk under en tid av högst sex på varandra följande månader.

På motsvarande sätt som i konventionerna kan parterna, genom prorogation, avtala om att viss domstol skall vara behörig att pröva en tvist mellan dem (artikel 23). Liksom tidigare finns vissa tvingande regler om prorogation för försäkrings- och konsumenttvister samt för tvister om anställningsavtal. Vidare får ett prorogationsavtal inte strida

mot bestämmelserna om exklusiv behörighet. För att ett prorogationsavtal skall vara giltigt måste vissa formkrav uppfyllas.

Liksom enligt konventionerna tillåter förordningen s.k. tyst prorogation (artikel 24). Om ingen domstol har exklusiv behörighet att pröva tvisten, kan en domstol bli behörig om svaranden går i svaromål utan att bestrida domstolens behörighet.

En särskild regel finns för säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder (artikel 31), vilken är likalydande med motsvarande bestämmelser i konventionerna. Enligt denna bestämmelse kan en domstol i en medlemsstat meddela de säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder som följer av dess nationella lagstiftning, även om domstolen inte har behörighet enligt förordningen att pröva målet i sak.

5.2 Handläggningen av behörighetsfrågorna m.m.

Förutom behörighetsregler innehåller kapitel II i artiklarna 25–31 vissa processuella bestämmelser som skall tillämpas under rättegången.

Inledningsvis regleras i artiklarna 25 och 26 handläggningen av behörighetsfrågor. Bestämmelserna överensstämmer med vad som gäller enligt konventionerna. Om svaranden inte gör någon invändning om domstolens behörighet blir domstolen som regel behörig (jfr artikel 24). Detta gäller dock inte om en domstol i en annan medlemsstat är exklusivt behörig. Om svaranden inte går i svaromål måste domstolen undersöka om den är behörig enligt förordningen och i annat fall avvisa målet. Enligt ett avgörande från Högsta domstolen rörande Luganokonventionen är det domstolslandets reglering som avgör i vilken mån hänsyn skall tas till omständigheter som inte har åberopats (NJA 1999 s. 660). Avgörandet avser situationen när svaranden har gått i svaromål och det inte är fråga om exklusiv behörighet.

I artikel 26 har hänvisningen till 1965 års Haagkonvention om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil och kommersiell natur ersatts med en hänvisning till förordningen (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Bestämmelser om hur domstolarna skall agera när mål om samma sak väcks i flera stater och när mål har samband med varandra finns i artiklarna 27–30. Regleringen av frågorna om litispens och konnexitet överensstämmer väsentligen med konventionernas regler, medan möjligheten till vilandeförklaring och avvisning skiljer sig något åt från konventionerna.

Artikel 30 är ny i förhållande till konventionerna och innehåller en autonom bestämning av tidpunkten för talans väckande. I de länder där en stämningsansökan ges in till domstol innan delgivning sker, är den relevanta tidpunkten när handlingen lämnas in till domstolen. En förutsättning för att denna tidpunkt skall räknas är dock att käranden inte underlåter att göra vad som kan krävas av honom eller henne för att svaranden skall kunna delges. I länder där det krävs att stämningsansökan eller motsvarande delges motparten innan den ges in till domstolen är den relevanta tidpunkten när handlingen lämnas till den myndighet som svarar för delgivningen. Den tidpunkten räknas dock inte

om käranden underlåter att vidta mått och steg för att få handlingen ingiven till domstolen. Avsikten med denna reglering är att likställa de olika rättsliga systemen och förhindra ett otillbörligt utnyttjande av lis pendens-regeln.

Kapitel II innehåller även en bestämmelse om interimistiska åtgärder som behandlas i avsnitt 5.1 (artikel 31).

5.3 Erkännande och verkställighet av domar

Kapitel III i Bryssel I-förordningen innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar som har meddelats i en medlemsstat. I artiklarna 32 och 53–56 finns gemensamma bestämmelser, i artiklarna 33–37 bestämmelser om erkännande och i artiklarna 38–52 bestämmelser om verkställighet.

Med domar förstås varje avgörande som har meddelats av domstol, oavsett avgörandets rubricering (artikel 32). Regleringen om erkännande och verkställighet bygger, liksom i andra dubbla instrument, på grundtanken att domstolens behörighet endast i undantagsfall får prövas i verkställighetsstaten. Någon omprövning i sak får inte heller göras.

Kapitel III innehåller vissa nyheter som skall påskynda och förenkla förfarandet när en utländsk dom skall verkställas. Ett standardiserat förfarande för utfärdande i ursprungsstaten av intyg om domen, bl.a. att den är verkställbar, har införts. I verkställighetsstaten skall domstolen i det första skedet inte pröva vägransgrunderna utan enbart göra en formell prövning. Motparten skall inte ges tillfälle att yttra sig i detta skede. Förordningen innehåller även förenklingar av reglerna om överklagande.

5.3.1 Erkännande

Bestämmelserna om erkännande överensstämmer väsentligen med motsvarande regler i konventionerna.

Enligt huvudregeln skall domar erkännas utan att något särskilt förfarande behöver anlitas (artikel 33). Att en utländsk dom erkänns innebär att den tilläggs positiv och negativ rättskraft i den stat där den görs gällande och medför bl.a. res judicataverkan, dvs. utgör hinder mot en ny rättegång om samma sak. Den kan åberopas direkt vid svenska domstolar och myndigheter på samma sätt som en dom meddelad av en svensk domstol. Om det råder osäkerhet eller tvist om en dom skall erkännas eller inte, kan den part som gör gällande att domen skall erkännas använda sig av exekvaturförfarandet. Om domen inte har vunnit laga kraft kan domstolen låta handläggningen av målet vila i avvaktan på att domen vinner laga kraft (artikel 37).

På samma sätt som i konventionerna finns en uttömmande beskrivning av när erkännande skall vägras (artiklarna 34 och 35). Vägransgrunderna är obligatoriska, vilket innebär att erkännande skall vägras om någon av vägransgrunderna föreligger. Enligt artikel 34 skall erkännande vägras om ett erkännande strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den medlemsstat där domen görs gällande (punkten 1), om domen har meddelats som tresko- eller utevaroddom och svaranden inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig

tid och på ett lämpligt sätt, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta (punkten 2), och i vissa fall av domskonflikter (punkterna 3 och 4). Den viktigaste förändringen i förhållande till konventionerna är att vägransgrunden rörande tredsko- och utevarodomar har begränsats.

Omprövning av domstolens behörighet får endast ske i de fall som anges i artikel 35. Bristande behörighet för domstolen i ursprungsstaten utgör i dessa fall en vägransgrund. Verkställighet skall vägras om domen har meddelats i strid med de särskilda behörighetsreglerna rörande försäkrings- och konsumenttvister eller i fall av exklusiv behörighet. Att en dom har meddelats i strid med de särskilda tvingande behörighetsreglerna om tvister om anställningsavtal utgör dock inte någon grund för att vägra verkställighet.

Vidare skall domen inte erkännas om den strider mot bilaterala konventioner som är tillåtna enligt artikel 72. Den särskilda vägransgrunden som handlar om domar rörande civilrättsliga anspråk som har prövats inom ramen för en brottmålsprocess har införts i förordningen (artikel 61).

5.3.2 Exekvaturförfarandet

Av artikel 38 framgår att en dom som har meddelats i en medlemsstat skall verkställas i andra medlemsstater efter ett särskilt förfarande, exekvaturförfarande, i verkställighetsstaten. För att verkställighet skall kunna medges i andra medlemsstater krävs att domen är verkställbar i ursprungsstaten.

Huvuddragen i exekvaturförfarandet regleras i förordningen. Det närmare förfarandet vid handläggningen regleras dock av lagen i den medlemsstat där verkställighet begärs. I bilaga II och III till förordningen pekas de domstolar ut som är behöriga exekvaturdomstolar. Medlemsstaterna kan ensidigt besluta om ändring av dessa (artikel 74.1).

Exekvaturförfarandet inleds med att en part ger in en ansökan till en för varje medlemsstat särskild utpekad domstol eller myndighet (artikel 39). Svea hovrätt är enda behöriga svenska domstol i det första skedet. Förfarandet vid ansökan om verkställighet regleras av lagen i den medlemsstat där verkställighet begärs (artikel 40).

Bestämmelserna om vilka handlingar som skall bifogas ansökan finns i artiklarna 53–56. Sökanden skall ge in en kopia av domen och ett intyg utfärdat enligt ett standardformulär (artikel 53 och bilaga V). Intyget skall bl.a. innehålla viss information om domen, såsom uppgifter om parterna och om den domstol som meddelat domen. Är det fråga om en utevarodom skall datum för delgivning av stämningsansökan anges. Domslutet³ skall bifogas intyget. Uppgift skall vidare lämnas om att domen är verkställbar i ursprungsstaten. Domstolen eller den behöriga myndigheten i den medlemsstat där en dom har meddelats är skyldig att utfärda intyget om förutsättningarna är uppfyllda (artikel 54). Intyget ersätter de handlingar som sökanden enligt konventionerna är skyldig att

³ I bilaga V talas om ”domens lydelse” (på engelska ”text of the judgment”, på franska ”texte de la décision”, på tyska ”Wortlaut des Urteilsspruchs” och på danska ”domskonklusionen”).

ge in till domstolen och är avsett att förenkla och påskynda exekvaturförfarandet. Om intyg av någon anledning inte ges in, kan domstolen godta andra handlingar eller medge undantag från skyldigheten att ge in intyg (artikel 55).

Det kan noteras att vid införlivandet av Luganokonventionen gjordes den bedömningen att en svensk dom inte kan anses verkställbar enligt konventionens mening om den inte har vunnit laga kraft (prop. 1991/92:128 s. 204f). Detta gäller dock inte om domstolen i domen förordnar att domen får verkställas innan den har vunnit laga kraft.

I det första skedet av exekvaturförfarandet skall domstolen enbart göra en formell prövning och motparten skall inte beredas tillfälle att yttra sig över ansökan (artikel 41). Domstolen skall pröva verkställighetsfrågan på grundval av de handlingar som sökanden åberopar. Om de formella förutsättningarna är uppfyllda skall domstolen förklara domen vara verkställbar. Någon prövning av vägransgrunderna i artiklarna 34 och 35 skall inte göras i det första skedet. Detta skiljer sig åt från regleringen i konventionerna, liksom från den i Bryssel II-förordningen, enligt vilka vägransgrunderna prövas även i det första skedet.

Sökanden skall underrättas om beslutet på det sätt som föreskrivs i verkställighetsstaten, medan det för motpartens del krävs att denne delges beslutet (artikel 42).

Som tidigare nämnts har vissa förenklingar skett av reglerna om överklagande till andra och tredje instans. Enhetliga regler har införts om överklagande av beslut i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring och därefter det beslut som det första överklagandet resulterar i (artiklarna 43 och 44). Överklagandet prövas även i det andra skedet av Svea hovrätt, medan prövningen i det tredje skedet görs av Högsta domstolen. I båda skedena skall prövningen ske enligt ett kontradiktoriskt förfarande. Ansökan får, enligt artikel 45, avslås eller upphävas i det andra och tredje skedet endast på någon av de vägransgrunder som anges i artiklarna 34 och 35. I båda skedena får domstolen, om det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft, vilandeförklara målet eller göra verkställigheten beroende av att säkerhet ställs (artikel 46). Möjligheten att utnyttja dessa spärrar mot verkställighet är inte kopplad till en prövning av vägransgrunderna.

Bestämmelserna skiljer sig lagtekniskt från konventionerna, där det finns olika bestämmelser beroende på vilken part som har ansökt om ändring av hovrättens beslut.

Övriga bestämmelser rörande verkställighet överensstämmer väsentligen med vad som gäller enligt konventionerna. Detta gäller bl.a. partiell verkställighet (artikel 48), verkställighet av förpliktelse att betala vite (artikel 49) och rättshjälp (artikel 50).

5.3.3 Förfarandet vid verkställighet

Bryssel I-förordningen reglerar inte den egentliga verkställigheten av en dom. Bestämmelser om hur en utländsk dom skall verkställas, sedan den förklarats vara verkställbar med hjälp av exekvaturförfarandet, finns i stället i nationell lagstiftning. Inte heller konventionerna innehåller några regler i dessa avseenden.

Vissa förutsättningar för verkställighet följer dock av konventionerna och av förordningen.

Som redovisats ovan kan en domstol ha behörighet att meddela säkerhetsåtgärder och andra interimistiska åtgärder även om domstolen inte kan pröva själva målet (se avsnitt 5.1).

Bryssel I-förordningen anger uttryckligen, till skillnad från konventionerna, att interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, kan beviljas för en utländsk dom som skall erkännas innan exekvaturförfarandet har lett fram till beslut (artikel 47.1). Sådana åtgärder beviljas enligt lagstiftningen i den medlemsstat där domen görs gällande.

Det finns begränsningar i rätten till verkställighet enligt förordningen som överensstämmer med vad som gäller enligt konventionerna. Ett verkställighetsbeslut från den inledande prövningen innebär att enbart säkerhetsåtgärder får vidtas mot motpartens egendom (artikel 47.2). För full verkställighet krävs dessutom att klagofristen har löpt ut utan att motparten har klagat eller att verkställighet har medgetts av hovrätten eller Högsta domstolen efter det att beslutet från den inledande prövningen har överklagats (artikel 47.3).

Ytterligare begränsningar i rätten till verkställighetsåtgärder kan följa av att det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft. Regleringen i förordningen, liksom i konventionerna, bygger på att ett avgörande kan vara verkställbart enligt ursprungsstatens lagstiftning, trots att det ännu inte har vunnit laga kraft. Om verkställighet begärs av ett icke lagakraftvunnet avgörande, innebär ett bifall till ansökan i det första skedet att sökanden ges rätt till säkerhetsåtgärder i verkställighetsstaten. Om det i det andra eller tredje skedet framkommer att det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft, får domstolarna genom vilandeförklaring eller krav på kändan att ställa säkerhet begränsa möjligheten till ytterligare verkställighetsåtgärder (se även avsnitt 5.3.2).

5.4 Övriga frågor

Kapitel V i förordningen innehåller allmänna bestämmelser. I artiklarna 61–65 finns vissa bestämmelser som överförts från protokollen till konventionerna. Innehållet i artikel 61 har behandlats i avsnitt 5.3.1. Det kan noteras att, liksom tidigare, omfattas kronofogdemyndighet av uttrycket *domstol* vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning. Detta innebär bl.a. att kronofogdemyndighetens utslag och beslut i mål om betalningsföreläggande och handräckning skall kunna erkännas och verkställas i de övriga medlemsstaterna.

Förhållandet till andra rättsakter regleras i artiklarna 67–72. Förordningen skall inte påverka tillämpningen av andra gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar, eller nationell lagstiftning som genomför sådana gemenskapsrättsakter (artikel 67). Enligt artikel 68 skall Bryssel I-förordningen mellan medlemsstaterna ersätta Brysselkonventionen. Konventionen kvarstår dock för de territorier som enligt artikel 299 i EG-fördraget inte omfattas av förordningen, samt för Danmark (se avsnitt

4.1.1 och 4.1.2). Vidare ersätter förordningen ett antal bilaterala konventioner mellan medlemsstaterna (artikel 69). De bilaterala konventionerna skall dock fortsätta att gälla på områden där förordningen inte är tillämplig (artikel 70). För svensk del ersätts 1977 års nordiska konvention om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område och konventionen mellan Sverige och Österrike om erkännande av civildomar. Detta överensstämmer med vad som i dag gäller enligt Brysselkonventionen.

I artikel 71 anges att förordningen inte inverkar på konventioner som medlemsstaterna har tillträtt och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar. Till skillnad från i konventionerna nämner denna bestämmelse inte sådana specialkonventioner som medlemsstaterna kommer att tillträda. På motsvarande sätt har regeln om att förordningen inte skall påverka avtal varigenom en medlemsstat förpliktar sig att i vissa fall inte erkänna domar begränsats till att omfatta avtal som ingåtts före förordningens ikraftträdande (artikel 72). Begränsningarna i tiden har sin grund i att oklarheter har rätt rörande kompetensen att ingå framtida avtal på dessa områden.

Övergångsbestämmelser finns i artikel 66 och slutbestämmelser i artiklarna 73–76.

6 En lag med gemensamma bestämmelser om verkställighet m.m.

6.1 En lag med gemensamma kompletterande bestämmelser

Regeringens förslag: Det införs en särskild lag med kompletterande bestämmelser som skall tillämpas på internationella instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område. Lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen och lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen kvarstår i de delar som rör införlivande av konventionerna. Dessa två lagar ges nya rubriker.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte att instrumenten och gemenskapsrättsakterna skall anges i den särskilda lagen. I stället föreslås att dessa skall tillkännages av regeringen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker väsentligen förslaget eller har inga invändningar mot det. De remissinstanser som har yttrat sig i frågan ser positivt på strävan att införa enhetliga och lättillämpliga handläggningsregler. Några remissinstanser anför även att också de ytterligare lagar som finns på området bör arbetas in i den föreslagna lagen, i vart fall på sikt. *Sveriges advokatsamfund* anför dock

att fördelarna med att sammanföra de kompletterande bestämmelserna i en gemensam lag kan anses diskutabla.

Lunds Universitet och *Uppsala universitet* invänder mot utformningen av bestämmelsen om lagens tillämpningsområde. *Uppsala universitet* har, liksom *Konsumentverket*, dessutom synpunkter på den föreslagna nya lagens rubrik. *Uppsala universitet* har även synpunkter på rubrikerna till lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna.

Skälen för regeringens förslag

Behov av en lag med gemensamma bestämmelser

Som redovisats i avsnitt 4 finns det i dag ett betydande regelverk som handlar om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden. De två europeiska konventionerna på privaträttens område, Bryssel- och Luganokonventionerna, innehåller grundläggande bestämmelser om dessa frågor. För var och en av konventionerna finns det särskilda lagar som innehåller nödvändiga kompletterande bestämmelser. Motsvarande gäller för de familjerättsliga frågor som Bryssel II-förordningen reglerar.

Även Bryssel I-förordningen kräver vissa kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning. Om dessa bestämmelser tas in i en särskild lag, skulle det för var och en av Bryssel I-förordningen, Bryssel- och Luganokonventionerna finnas en särskild lag med kompletterande bestämmelser. Tillkommande internationell reglering kan kräva likartade kompletterande bestämmelser. Detta gäller särskilt beträffande de avtal som kan bli aktuella för att göra Bryssel I-förordningen tillämplig i förhållande till Danmark och på vissa utomeuropeiska territorier. Den samlade bilden av tillämpliga bestämmelser på området riskerar att bli alltmer svåröverskådlig.

I sammanhanget bör nämnas att det pågår ett arbete inom unionen för att förenkla och på sikt avskaffa exekvaturförfarandet på det privaträttsliga området. Det går dock inte nu att uttala sig om behovet av kompletterande bestämmelser till sådana framtida gemenskapsrättsakter.

Mot denna bakgrund är det motiverat att nu införa en lag med gemensamma kompletterande bestämmelser till internationella instrument och gemenskapsrättsakter som rör domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar. Som *Sveriges advokatsamfund* anför medför visserligen inte en gemensam lag att antalet författningar på det aktuella rättsområdet kommer att minska. Flera remissinstanser instämmer dock i att enhetliga regler om handläggningen i en gemensam lag ökar överskådligheten och underlättar för tillämparna.

Införande av en lag med gemensamma bestämmelser underlättas av att regleringen i de berörda instrumenten och de kompletterande bestämmelserna i gällande lagar huvudsakligen är likartad. De kompletterande lagarna till Bryssel- och Luganokonventionerna är uppbyggda på samma sätt. Inledningsvis pekas det internationella instrumentet eller gemenskapsrättsakten ut och, i fråga om Bryssel- och Luganokonventionerna, behandlas relationen till den andra konventionen. I förekommande fall finns det även en kompletterande bestämmelse om domstols behörighet, vilken pekar ut behörig domstol,

s.k. reservforum. Därefter följer några i huvudsak identiska bestämmelser med nödvändiga kompletteringar rörande förfarandet för att få fastställt att en utländsk dom får verkställas, exekvaturförfarandet. Avslutningsvis regleras frågan om själva verkställigheten av den utländska domen.

Bryssel I-förordningen medför inte något behov av avvikande kompletterande bestämmelser (se närmare avsnitt 6.2–6.4).

Tillämpningsområdet

För att åstadkomma en enhetlig och överskådlig reglering är det önskvärt att i en lag samla kompletterande bestämmelser vilka kan tillämpas i så stor utsträckning som möjligt. Klart är att lagen skall vara tillämplig i förhållande till Bryssel I-förordningen och Bryssel- och Luganokonventionerna. Det är dock viktigt att lagen i framtiden kan tillämpas även beträffande andra internationella instrument och gemenskapsrättsakter.

I promemorian föreslogs att lagen skulle tillämpas på existerande och på eventuella framtida instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar frågor om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område. Lagen skulle alltså vara neutral och inte räkna upp vilka internationella instrument och gemenskapsrättsakter som den skall tillämpas på. Regeringen skulle tillkännage de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den nya lagen.

Med en neutral utformning av lagens tillämpningsområde blir det möjligt att låta lagen bli tillämplig på eventuella framtida internationella instrument och gemenskapsrättsakter. Det kan exempelvis röra sig om nya EG-förordningar på det här området. Som nämnts ovan förekommer dessutom diskussioner om ett avtal mellan gemenskapen och Danmark om tillämpning av Bryssel I-förordningens regler (se avsnitt 4.1.2). Det går inte närmare att bedöma om och hur ett sådant avtal kan ingås. De kompletterande bestämmelserna i en gemensam lag bör kunna vara tillämpliga på ett sådant avtal. De kompletterande bestämmelserna bör även kunna vara tillämpliga i förhållande till den reglering som kan komma att införas beträffande de utomeuropeiska territorier för vilka Bryssel I-förordningen inte gäller (se avsnitt 4.1.1).

Det bör också nämnas att en ny reviderad konvention som ersätter Luganokonventionen kan komma att ingås inom en inte alltför avlägsen framtid. Avsikten är att den nya konventionen skall innehålla de sakliga och redaktionella ändringar av Luganokonventionen som översynen av denna och Brysselkonventionen resulterade i. Ändringarna har redan införts i Bryssel I-förordningen.

Därutöver kan det bli aktuellt att låta lagen bli tillämplig på framtida konventioner på speciella sakområden som innehåller bestämmelser om domstols internationella behörighet och om erkännande och verkställighet av utländska domar. Gemenskapen och EU:s medlemsstater har vid internationella förhandlingar intagit hållningen att medlemsstaterna i sina inbördes förhållanden måste kunna tillämpa de gemenskapsbestämmelser som finns. Kompletterande bestämmelser till dessa specialkonventioner kan, såvitt avser exekvaturförfarandet, därmed

behöva utformas i överensstämmelse med bestämmelserna i den här föreslagna lagen.

Samma förhållande kan bli aktuellt när det gäller den inom Haagkonferensen diskuterade globala konventionen om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av utländska domar. EU:s medlemsstater och gemenskapen har intagit positionen att det i konventionen skall finnas en bestämmelse som säkerställer att gemenskapsbestämmelser skall kunna tillämpas av medlemsstaternas domstolar såvitt avser domar meddelade i en annan medlemsstat.

Promemorians förslag om utformningen av bestämmelsen om lagens tillämpningsområde kritiseras av *Lunds universitet* och *Uppsala universitet* som alltför oprecist. Båda remissinstanserna avstyrker användningen av tillkännagivandeformen.

Lunds universitet föreslår att regeringen i en förordning anger vilka internationella instrument och gemenskapsrättsakter som skall omfattas av lagen. Regeringen delar uppfattningen att bestämmelsen bör preciseras för att dess tillämpningsområde skall framgå tydligare. Ett bemyndigande till regeringen att förordningsvägen peka ut vilka internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen är dock en mindre lämplig ordning. Om regeringen utfärdar föreskrifter enligt det föreslagna bemyndigandet, skulle det kunna ses som att regeringen förordnar om i vilka situationer de olika bestämmelserna i lagen om handläggningen i exekvaturförfarandet m.m. skall tillämpas, vilket enbart kan regleras i lagform (se 11 kap. 4 § regeringsformen).

Uppsala universitet föreslår att det uttryckligen i lagen anges vilka gemenskapsrättsakter och instrument som omfattas. Mot det förslaget talar det förhållandet att de gemenskapsrättsakter och internationella instrument som i framtiden kan komma att omfattas av lagen kan bli relativt många. En sådan ordning gör det dessutom nödvändigt att lägga till tillkommande gemenskapsrättsakter i lagen även om andra lagändringar inte krävs. Den lösning Uppsala universitet förordar innebär dock fördelar för tillämparna som direkt av lagtexten ser vilka instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas. Övervägande skäl talar därför för den lösningen. Däremot är det inte lämpligt eller ens möjligt att följa *Konsumentverkets* förslag om att gemenskapsrättsakter skall återfinnas i en bilaga till lagen, eftersom EG-förordningar inte införlivas i svensk rätt utan gäller direkt som lag här i landet.

Det kan tilläggas att det finns vissa internationella instrument som inte i nuläget bör omfattas av lagen. Det handlar om domskonventionerna på det nordiska området samt med Schweiz och Österrike. Även beträffande dessa konventioner finns det särskilda lagar, (lagen [1932:540] om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island och Norge, lagen [1936:79] om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, lagen [1977:595] om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område och lagen [1983:368] om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område). Förändringar av regelverket beträffande dessa domskonventioner kräver ytterligare överväganden och kontakter med andra konventionsstater.

När det gäller Bryssel II-förordningen finns det i dag kompletterande bestämmelser till denna i lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Mot bakgrund av att det i nuläget råder en osäkerhet beträffande den framtida EG-rättsliga regleringen på familjerättens område är det framtida behovet av kompletterande svenska bestämmelser på detta område oklart. Bryssel II-förordningen bör därför inte heller omfattas av den föreslagna lagen.

Det bör i sammanhanget nämnas att familjerättslig underhållsskyldighet, som ju omfattas av konventionernas och Bryssel I-förordningens tillämpningsområden, kommer att omfattas av den här föreslagna lagen. Frågor om underhåll regleras även av författningar som redovisas i avsnitt 4.2.2 och 4.2.3.

Som flera remissinstanser har anfört kan det finnas anledning att i framtiden överväga en än mer samlad reglering av exekvaturförfarandet och tillhörande frågor.

Vissa lagtekniska frågor

Den nya lagens rubrik bör utformas så att det framgår att den enbart innehåller kompletterande bestämmelser. Vidare bör rubriken, som *Uppsala universitet* och *Konsumentverket* föreslår, klargöra vad de kompletterande bestämmelserna reglerar.

Lagens kompletterande bestämmelser bör vara neutrala. Dessa bör alltså utformas så att de kan tillämpas direkt på de aktuella internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna. Det bör alltså inte i lagtexten hänvisas till artiklar i de olika instrumenten och gemenskapsrättsakterna.

Den nya lagen medför att behovet av särskilda kompletterande bestämmelser till Bryssel- och Luganokonventionerna upphör. För dessa konventioner finns särskilda lagar som införlivar konventionerna i svensk rätt, lagen om Luganokonventionen och lagen om Brysselkonventionen. I lagarna föreskrivs att konventionernas bestämmelser gäller som lag här i landet. Denna inkorporering innebär att konventionerna skall tillämpas direkt av svenska domstolar och myndigheter. Den autentiska konventionstexten utgör gällande författningstext.

Den inledande bestämmelsen om införlivande av konventionen bör finnas kvar i lagen om Luganokonventionen och i lagen om Brysselkonventionen. Lagarnas rubriker bör ändras, så att de enbart hänvisar till konventionerna. Detta gör det tydligt att det är själva konventionerna som behandlas i lagarna, och inte de kompletterande bestämmelserna. *Uppsala universitet* invänder mot att rubrikerna kortas och hänvisar till att dessa blir ofullständiga och missvisande om nya "Luganokonventioner" eller "Brysselkonventioner" antas. Mot bakgrund av att uttrycken Luganokonventionen och Brysselkonventionen definieras i lagtext och då de nu gällande rubrikerna inte korrekt återspeglar lagens nya innehåll, anser regeringen dock att den lösning som har föreslagits i promemorian bör väljas.

6.2 Kompletterande bestämmelser om domstols behörighet m.m.

Regeringens förslag: Den nya lagen skall innehålla motsvarande regler om domstols behörighet m.m. som nu gäller för Bryssel- och Luganokonventionerna. Bestämmelserna om förhållandet mellan Bryssel- och Luganokonventionerna kvarstår i lagarna om dessa konventioner.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Hovrätten för Västra Sverige* har dock synpunkter på utformningen av bestämmelsen om den särskilda vägransgrunden.

Skälen för regeringens förslag: I 2 § i lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna finns en bestämmelse om förhållandet till den andra konventionen. Förhållandet mellan konventionerna regleras av artikel 54 B i Luganokonventionen, som innebär att – i de allra flesta fall – skall Brysselkonventionen tillämpas före Luganokonventionen. Hänvisningarna i dessa lagar till denna artikel skall lämnas oförändrade. Redaktionella ändringar krävs med anledning av de nya rubrikerna på lagarna. För Bryssel I-förordningen finns det inte behov av någon bestämmelse om förhållandet mellan denna och internationella instrument. Dessa frågor är uttömmande reglerade i förordningen.

Kompletterande bestämmelser om domstols behörighet finns i 5 § lagen om Luganokonventionen och i 3 § lagen om Brysselkonventionen. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen. Den närmare motiveringen till den föreslagna bestämmelsen finns i författningss kommentaren till 2 § (avsnitt 10.1).

Beträffande konventionerna finns en bestämmelse genom vilken en särskild vägransgrund görs obligatorisk (3 § lagen om Luganokonventionen och 4 § lagen om Brysselkonventionen). Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen. Den närmare motiveringen till den föreslagna bestämmelsen finns i författningss kommentaren till 3 § (avsnitt 10.1).

I övrigt krävs det inga kompletterande bestämmelser om domstols behörighet eller om handläggning av behörighetsfrågor. Regleringen i konventionerna och i Bryssel I-förordningen är uttömmande i den utsträckning den inte hänvisar till nationell lagstiftning.

6.3 Exekvaturförfarandet

Regeringens förslag: Den nya lagen skall innehålla motsvarande regler om exekvaturförfarandet vid Svea hovrätt och Högsta domstolen som gäller för Lugano- och Brysselkonventionerna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Sveriges Domareförbund* väcker dock frågan om det kan vara lämpligt att reglera frågan om rättegångskostnadsansvar i exekvaturförfarandet. Två remissinstanser, *Hovrätten över Skåne och*

Blekinge och *Hovrätten för Västra Sverige*, har vissa lagtekniska synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: När Sverige tillträdde Luganokonventionen övervägdes i vilken utsträckning det behövdes kompletterande regler om handläggningen av förfarandet för att få fastställt att en utländsk dom får verkställas, exekvaturförfarandet (se närmare prop. 1991/92:128 s. 141–151). Övervägandena resulterade i att det i den lag som införlivade Luganokonventionen i svensk rätt infördes kompletterande bestämmelser om

- att den inledande prövningen i Svea hovrätt skall göras av en ensamdomare,
- att omprövning av ansökningen skall ske enligt rättegångsbalkens regler om överklagande av tingsrätts beslut om inte konventionen föreskriver något annat,
- att en ansökan om ändring som görs av sökanden skall vara skriftlig och ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades,
- att en domare som har handlagt den första prövningen i hovrätten är jävig att ompröva ansökningen,
- att ett överklagande till Högsta domstolen skall ske enligt rättegångsbalkens regler om överklagande av hovrätts beslut om inte konventionen föreskriver något annat och
- att prövningstillstånd krävs för att Högsta domstolen skall pröva avgörandet.

De kompletterande bestämmelserna till Brysselkonventionen, som infördes år 1999, utformades på samma sätt. Detta innebär att det i dag finns identiska regler om exekvaturförfarandet i lagarna om de två konventionerna. Reglerna hänvisar till rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande till hovrätten och Högsta domstolen. Därtill finns det bestämmelser om rättens sammansättning, om överklagandefrist, om jäv och om prövningstillstånd. Även de kompletterande bestämmelserna om exekvaturförfarandet för Bryssel II-förordningen, som infördes år 2001, utformades på samma sätt.

Bryssel I-förordningen kräver inga andra kompletterande bestämmelser om exekvaturförfarandet än de som gäller för konventionerna. Visserligen innehåller förordningen avvikande regler bl.a. beträffande omfattningen av prövningen i det första skedet och vilka handlingar som skall ges in till exekvaturdomstolen. Dessa frågor är huvudsakligen uttömmande reglerade i förordningen och kräver ingen kompletterande lagstiftning (jfr avsnitt 5.3.2).

En nyhet i Bryssel I-förordningen förtjänar dock att uppmärksammas, nämligen det system med ett obligatoriskt intyg om domen, utfärdat i ursprungsstaten, vilket syftar till att påskynda och underlätta förfarandet i verkställighetsstaten. Den domstol som har meddelat en dom skall på begäran utfärda ett sådant intyg (artikel 54). Intyget skall innehålla information om domen, om parterna och om domslutet. Uppgift om att domen är verkställbar skall också lämnas. Ett sådant intyg ligger därefter till grund för prövningen i verkställighetsstaten och utgör bl.a. bevis om att domen är verkställbar enligt ursprungsstatens lag. Vid utfärdande av intyget kan det uppkomma frågeställningar huruvida den aktuella domen

faller utanför Bryssel I-förordningens tillämpningsområde, vilket får anses innebära att domstolen inte skall utfärda det begärda intyget. Frågan är om den som har begärt intyget i en sådan situation bör ges en möjlighet att få saken prövad. Om intyg inte utfärdas kan dock den som begär verkställighet få tillstånd från domstolen i verkställighetsstaten (exekvaturdomstolen) att lämna in likvärdiga handlingar eller befrias från skyldighet att ge in ett intyg. Det får bli en fråga för den domstolen att i så fall avgöra om domen faller utanför Bryssel I-förordningens tillämpningsområde och om domen därför inte skall verkställas i den staten. Mot denna bakgrund finns det inget behov av att låta frågan om svenska domstolars utfärdande av intyg kunna bli föremål för någon överprövning.

En utgångspunkt för den nya lagen är att de nuvarande kompletterande bestämmelserna om exekvaturförfarandet överförs till lagen. Det kan dock i detta sammanhang finnas anledning att överväga om någon annan utformning av de kompletterande bestämmelserna bör införas.

Det kan konstateras att behovet av kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning inte är särskilt stort. De internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna innehåller detaljerade bestämmelser om vad skall gälla i exekvaturförfarandet. Detta innebär att det är tillräckligt att hänvisa till vissa särskilda bestämmelser i svensk lagstiftning. Det bör inte komma i fråga att införa en uttömmande särskild reglering i svensk lagstiftning om handläggning av exekvaturförfarandet. I stället bör hänvisningar göras till existerande bestämmelser i ett sammanhängande regelverk för handläggning vid domstol. En utgångspunkt för regelverket måste givetvis vara att det är förenligt med bestämmelserna i de internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna.

De existerande svenska förfarandelagarna, rättegångsbalken och lagen (1996:242) om domstolsärenden, kan något förenklat sägas ta sikte på förfaranden av olika karaktär, där rättegångsbalken gäller för tvistiga frågor och ärendelagen för den frivilliga rättsvården. Ingen av dem kan sägas helt och hållet passa in på exekvaturförfarandet. Bland annat gäller att handläggningen i både första och andra skedet skall ske vid samma domstol, Svea hovrätt. Vidare gäller enligt Bryssel I-förordningen att det första skedet av exekvaturprövningen är ett enpartsförfarande.

Vid bedömningen av vilket regelverk förfarandet bör knytas till måste hänsyn tas till de förutsättningar som gäller enligt de internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna. Av Bryssel- och Luganokonventionerna, liksom av Bryssel I-förordningen, följer att prövningen i det andra skedet skall ske enligt ett kontradiktoriskt förfarande (artikel 37.1 respektive 43.3). Konventionerna, i deras gällande lydelse, innehåller formuleringen *de bestämmelser som gäller för kontradiktorisk tvistemålsprocess*, vilket kunde tala för att rättegångsbalkens regler måste väljas. Mot bakgrund bl.a. av att andra språkversioner inte utpekar tvistemålsregler och då uttrycket bör tolkas konventionsautonomt och inte bindas vid en nationell klassificering, bör detta dock inte tillmätas någon avgörande betydelse.

Övervägande skäl finns för att, liksom hittills, låta rättegångsbalkens bestämmelser om överklagande av beslut tillämpas.

Till detta kommer att det i andra författningar finns bestämmelser om handläggningen av frågor om verkställighet av domar (se avsnitt 4.1–

4.2). Som nämnts ovan bör exempelvis lagen om Bryssel II-förordningen kvarstå. Om förändringar av reglerna om exekvaturförfarandet skall göras, bör detta anstå till en mer generell översyn av regleringen på området. Detsamma gäller den av *Sveriges Domareförbund* väckta frågan om det finns behov av att reglera rättegångskostnadsansvar i exekvaturförfarandets olika skeden.

Mot denna bakgrund finns det ingen anledning att frångå den bedömning av behovet av kompletterande bestämmelser om exekvaturförfarandet som gjordes när Luganokonventionen införlivades.

Den närmare utformningen av de nya gemensamma bestämmelserna behandlas i författningskommentaren till 4–6 §§ (avsnitt 10.1).

6.4 Förfarandet vid verkställighet

Regeringens förslag: Den nya lagen skall innehålla motsvarande regler om förfarandet vid verkställighet som gäller för Bryssel- och Luganokonventionerna.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av konventionerna och Bryssel I-förordningen följer att verkställighet får äga rum av utländska domar som omfattas av tillämpningsområdet för respektive instrument. Däremot finns inga bestämmelser om verkställighetsförfarandet som sådant, t.ex. vilken myndighet som skall besluta om verkställighet och vilka åtgärder som kan komma i fråga. Dessa frågor får regleras i nationell rätt. Kompletterande bestämmelser om verkställigheten behövs.

En förutsättning för verkställighet är att avgörandet är verkställbart i ursprungsstaten (artikel 31 i konventionerna och artikel 38 i Bryssel I-förordningen). Intyg om verkställbarhet utfärdas i ursprungsstaten (se även avsnitt 5.3.2). Något krav på att avgörandet skall ha vunnit laga kraft ställs dock inte upp.

Om hovrätten i det första skedet bifaller en ansökan har sökanden en begränsad rätt till verkställighetsåtgärder. Av såväl konventionerna som Bryssel I-förordningen följer att bifall till ansökan i det första skedet skall medföra att säkerhetsåtgärder får vidtas (se även avsnitt 5.3.2 och 5.3.3). De kompletterande bestämmelserna till konventionerna innehåller en regel om innebörden av dessa säkerhetsåtgärder (se 8 § lagen om Brysselkonventionen).

Efter hovrättens första prövning skall motparten delges beslutet. Motparten har då möjlighet att invända att det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft och kan begära att målet vid exekvaturdomstolen skall vilandeförklaras. Om målet vilandeförklaras får ytterligare verkställighetsåtgärder inte vidtas. I det andra och tredje skedet kan verkställigheten göras beroende av att käranden ställer säkerhet (se även avsnitt 5.3.2 och 5.3.3).

De kompletterande bestämmelserna till konventionerna anger att det utländska avgörandet skall verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk domstols lagakraftägande

dom (se 7 § lagen om Brysselkonventionen). Även icke lagakraftvunna avgöranden kan alltså komma att verkställas som lagakraftvunna, under förutsättning att avgörandet är verkställbart i ursprungsstaten. Sådan verkställighet kan ske om motparten inte söker ändring av beslutet från det första skedet eller om domstolen i det andra eller tredje skedet bifaller ansökan. Möjligheten till verkställighet av icke lagakraftvunna utländska avgöranden begränsas även av bestämmelserna om prövningen i det andra och tredje skedet. Om en gäldenär i det andra eller tredje skedet invänder att det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft, är det aktuellt för domstolen att pröva om målet skall vilandeförklaras eller om säkerhet skall krävas (se artikel 38 i konventionerna och artikel 46 i Bryssel I-förordningen). De spärrar mot verkställighet av icke lagakraftvunna avgörande som konventionerna och Bryssel I-förordningen tillhandahåller är betryggande (jfr. prop. 1991/92:128 s. 144).

Konventionerna och Bryssel I-förordningen medger även verkställighet av beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska beslut. De kompletterande bestämmelserna till konventionerna anger att vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd skall i stället bestämmelserna om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas. Detta innebär att bestämmelserna i 16 kap. 10–16 §§ utsökningsbalken skall tillämpas.

De regler som finns om rätt till verkställighet av utländska domar som faller under Bryssel- och Luganokonventionernas tillämpningsområde bör gälla även i förhållande till Bryssel I-förordningen. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen. Den närmare utformningen av de nya gemensamma bestämmelserna behandlas i författningskommentaren till 7 och 8 §§ (avsnitt 10.1).

Bryssel I-förordningen innehåller även en uttrycklig reglering av möjligheten att bevilja interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, innan exekvaturförfarandet har inletts eller innan det har lett fram till ett beslut (artikel 47.1). Denna möjlighet kan även utnyttjas i situationer när det inte ges in någon ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart. Sådana åtgärder som avses i artikel 47.1 beviljas enligt lagstiftningen i den medlemsstat där domen görs gällande. Den svenska lagstiftningen som gäller beslut om sådana åtgärder finns i 15 kap. rättegångsbalken som behandlar kvarstad m.m. Bestämmelserna innebär att säkerhetsåtgärder kan beviljas med stöd av vanliga forumregler, dvs. av tingsrätt (jfr. NJA 1983 s. 814). Det är inte nödvändigt att i lagen hänvisa till dessa bestämmelser (se även avsnitt 5.3.3).

Det kan i detta sammanhang övervägas om exekvaturdomstolen skall ges en möjlighet att bevilja säkerhetsåtgärder innan ansökan om verkställighet av ett utländskt avgörande har bifallits. En sådan lösning har valts i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område. Enligt 18 § andra stycket i den lagen får hovrätten förordna om säkerhetsåtgärd om det inte finns något förordnande om säkerhetsåtgärd när ansökan om verkställighet görs.

Det saknas dock tillräckliga skäl för att införa en liknande bestämmelse i den nya lagen. Om hovrätten vid prövningen i det första

skedet bifaller ansökan får detta till resultat att säkerhetsåtgärder omedelbart får vidtas (jfr. artikel 47.2 i Bryssel I-förordningen respektive artikel 39.2 i konventionerna samt 8 § i den nya lagen). Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område. Ytterligare befogenheter för hovrätten att bevilja säkerhetsåtgärder skulle därför enbart behöva utnyttjas under tiden från det att ansökan enligt Bryssel I-förordningen eller konventionerna ges in till dess ansökan bifalls. Denna tidsrymd kommer att vara kort, bl.a. eftersom motparten inte skall höras i det första skedet. Mot denna bakgrund förefaller det inte finnas behov av någon ytterligare reglering av möjligheten att bevilja säkerhetsåtgärder.

6.5 Övriga lagändringar

Regeringens förslag: Hänvisningarna i olika författningar till lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna ersätts med hänvisningar till den nya lagen och med hänvisningar till de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av denna lag.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Som har redovisats i avsnitt 4.2.3 innehåller vissa lagar hänvisningar till att lagen, eller vissa bestämmelser i denna, inte skall tillämpas om lagen om tillämplig konvention (Bryssel- och/eller Luganokonventionen) är tillämplig.

Hänvisningarna medför att allmänheten, domstolarna och övriga myndigheter uppmärksammas på att lagarna, helt eller delvis, inte skall tillämpas om en internationell reglering är tillämplig. Visserligen skall Bryssel- och Luganokonventionerna, liksom Bryssel I-förordningen, tillämpas framför nationell rätt även utan sådana hänvisningar. Detta gäller även för den nya lagens kompletterande bestämmelser som skall tillämpas på internationella instrument och gemenskapsrättsakter. I sin nuvarande lydelse blir dock hänvisningarna missvisande när den nya lagen och Bryssel I-förordningen träder i kraft. Dessa hänvisningar bör därför ersättas med en generell upplysande hänvisning till de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den nya lagen. I den utsträckning tillämpningen av författningen påverkas av de särskilda bestämmelserna i den nya lagen om domstols behörighet m.m., bör hänvisning även göras till den lagen.

Genom de förändrade hänvisningarna upplyses allmänheten, domstolarna och övriga myndigheter om att den nya lagen och olika internationella instrument och gemenskapsrättsakter kan innebära att författningens bestämmelser skall frångås. Detta underlättar tillämpningen av dessa författningar.

Någon motsvarande ändring behöver inte göras i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som har meddelats i Danmark, Finland, Island och Norge och i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz. Tillämpningen av dessa

lagar, och de konventioner som de införlivar, påverkas enbart av Luganokonventionen, och inte av Brysselkonventionen eller Bryssel I-förordningen. Med anledning av den ändrade rubriken på lagen om Luganokonventionen krävs dock redaktionella ändringar. En sådan ändring krävs även i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Ingen av de författningar som har redovisats i avsnitt 4.2.2 och 4.2.3 behöver ändras med anledning av den föreslagna lagen. Författningarna fortsätter att gälla på områden där Bryssel I-förordningen och den föreslagna lagen inte är tillämpliga. Behovet av författningarna kvarstår därför oförändrat.

7 Ändringar i den nordiska verkställighetslagen

Regeringens förslag: Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område kompletteras med en bestämmelse om vilka handlingar som skall bifogas en ansökan om verkställighet av danska och norska skuldebrev.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område innehåller bestämmelser om bl.a. verkställighet av domar, förlikningar och avgöranden som har meddelats i de nordiska länderna. I samband med införlivandet av Luganokonventionen infördes möjligheten att verkställa vissa danska och norska skuldebrev i Sverige som kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång (5 § 3 och 4). I 9 § anges vilka handlingar som skall bifogas en ansökan om verkställighet i Sverige. Där finns dock inga regler om vilka handlingar som skall bifogas en ansökan om verkställighet av ett sådant skuldebrev. Bestämmelsen bör därför kompletteras med uppgifter om vilka handlingar som skall bifogas en ansökan om verkställighet av skuldebrev som avses i 5 § 3 och 4.

Vidare bör en ändring göras av hänvisningen i 9 § andra stycket 1 till tillämplig punkt i 5 §.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen skall träda i kraft den 1 juli 2002. Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Bryssel I-förordningen träder i kraft den 1 mars 2002 och är direkt tillämplig i berörda medlemsstater från

och med den dagen. Det är med hänsyn till detta angeläget att den föreslagna lagen träder i kraft snarast möjligt. Den tidigaste dag som härvid kan komma i fråga torde vara den 1 juli 2002.

Sveriges advokatsamfund har erinrat om att kompletterande bestämmelser kommer att saknas för Bryssel I-förordningens del under tiden mellan denna förordnings ikraftträdande den 1 mars 2002 och ikraftträdandet den 1 juli 2002 av den nya lagen.

Enligt artikel 66 i Bryssel I-förordningen skall denna tillämpas på rättsliga förfaranden som har inletts efter förordningens ikraftträdande. Bestämmelserna om erkännande och verkställighet i Bryssel I-förordningen skall vidare tillämpas bl.a. beträffande domar som meddelas efter ikraftträdandet, om förfarandet i ursprungsmedlemsstaten inleddes efter Bryssel- eller Luganokonventionens ikraftträdande både i ursprungsmedlemsstaten och i den medlemsstat där verkställighet begärs. Mot bakgrund av att det redan finns kompletterande bestämmelser i lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna torde avsaknaden av kompletterande bestämmelser till Bryssel I-förordningen under den aktuella tidsperioden inte att vålla några olösliga problem.

Av allmänna processrättsliga principer följer att den nya lagen blir tillämplig omedelbart, alltså även på ansökningar som har kommit in till Svea hovrätt före lagens ikraftträdande. Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Övriga lagändringar bör också träda i kraft den 1 juli 2002. De kräver inga övergångsbestämmelser.

9 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen medför inga ökade kostnader för staten.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har givit uttryck för någon annan bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Bryssel I-förordningens ikraftträdande ökar inte antalet mål som skall hanteras enligt exekvaturförfarandet. De föreslagna lagändringarna kommer inte att medföra några ökade kostnader för staten.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden

Övervägandena bakom valet av en lag med gemensamma kompletterande bestämmelser och val av lagens rubrik har redovisats i avsnitt 6. Lagen innehåller kompletterande bestämmelser om

tillämpningsområdet (1 §), om reservforum (2 §), om en särskild vägransgrund (3 §), om exekvaturförfarandet (4–6 §§) och om verkställighet (7 och 8 §§).

Terminologin i lagen har anpassats till svenska förhållanden. Vissa avvikelser finns i förhållande till konventionerna och Bryssel I-förordningen. För det första används i de kompletterande bestämmelserna, liksom tidigare gjordes i de särskilda lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna, termen *utländskt avgörande* för att beteckna det som skall verkställas i Sverige. Konventionerna och Bryssel I-förordningen innehåller en uttömmande definition av termen *dom* (artikel 25 i Bryssel- och Luganokonventionerna och artikel 32 i Bryssel I-förordningen). För det andra används i de kompletterande bestämmelserna uttrycket *en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart* för att beteckna ansökan till exekvaturdomstolen och det som ansökan skall leda till. I konventionerna och Bryssel I-förordningen används uttrycken *verkställighetsförklaring* (i bl.a. artikel 42 i Bryssel I-förordningen) och *ett avgörande som medger verkställighet* (i bl.a. artikel 37.1 i konventionerna).

Tillämpningsområde

1 §

Paragrafen reglerar lagens tillämpningsområde. De närmare övervägandena beträffande förslaget i denna del redovisas i avsnitt 6.1.

I *första stycket* anges att lagen innehåller kompletterande bestämmelser som skall tillämpas på internationella instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område.

Andra stycket räknar upp de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i första stycket. Lagen kommer inledningsvis att vara tillämplig på Bryssel- och Luganokonventionerna och Bryssel I-förordningen. De särskilda lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna kvarstår, men de nödvändiga kompletterande bestämmelserna till konventionerna överförs till denna lag (se avsnitt 10.2).

Reservforum

2 §

Paragrafen reglerar situationer när reglerna om domstols behörighet i de internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna leder till att ett mål skall tas upp i Sverige, men våra interna forumregler inte anvisar någon behörig domstol.

Första meningen överensstämmer i sak med 3 § första meningen lagen om Brysselkonventionen och med 5 § lagen om Luganokonventionen. Om det inte finns någon annan svensk domstol som är behörig att pröva ett mål som skall tas upp i Sverige enligt bestämmelserna i tillämpliga internationella instrument och gemenskapsrättsakter, är Stockholms tingsrätt behörig domstol. I flertalet fall pekar konventionerna och Bryssel I-förordningen ut den lokala domstol som får ta upp tvisten i

fråga. Det finns dock bestämmelser som anger att en talan skall eller får väckas vid domstol eller domstolarna i en viss stat utan att den lokala domstolen pekats ut. En sådan bestämmelse innebär att det blir den utpekade statens interna forumregler som avgör vilken domstol som skall ta upp målet. De svenska forumreglerna täcker inte alla situationer av detta slag. Ett praktiskt fall är att en prorogationsklausul hänvisar till svensk domstol utan att närmare ange vilken tingsrätt som är behörig (artikel 17 i konventionerna och artikel 23 i Bryssel I-förordningen).

Andra meningen överensstämmer i sak med 3 § andra meningen lagen om Brysselkonventionen. Den innebär att Kronofogdemyndigheten i Stockholm i motsvarande fall är ett s.k. reservforum om den som vill göra ett krav gällande väljer att ansöka om betalningsföreläggande eller handräckning. Liksom Brysselkonventionen skall Bryssel I-förordningen – till skillnad från Luganokonventionen i dess nu gällande lydelse – tillämpas vid handläggning enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning. För tillämpningen av Brysselkonventionen i summarisk process finns behov av en bestämmelse om ett s.k. reservforum i vissa fall av konsumenttvister (prop. 1997/98:102, s. 42). Motsvarande behov finns inte vid tillämpningen av Bryssel I-förordningen, vars bestämmelse för konsumenttvister har en ny lydelse. Enligt både Brysselkonventionen och Bryssel I-förordningen kan det dock inte uteslutas att ett avtal som ger svensk domsrätt kan medföra behov av ett s.k. reservforum för kronofogdemyndigheter.

Särskild vägransgrund

3 §

Artikel 61 i Bryssel I-förordningen ger en möjlighet för konventionsstaterna att i vissa fall vägra erkännande och verkställighet av domar som gäller civilrättsliga anspråk prövade inom ramen för ett utländskt brottmålsförfarande avseende icke uppsåtliga brott. Bestämmelsen är tillämplig när en person blir åtalad i ett annat land än där han är medborgare eller har hemvist. Identiska bestämmelser finns i artikel II andra stycket i Brysselkonventionens protokoll och i artikel II andra stycket i Protokoll Nr 1 till Luganokonventionen. Bestämmelsens närmare innebörd har behandlats när vägransgrunden gjordes obligatorisk vid införlivandet av Bryssel- och Luganokonventionerna (prop. 1991/92:128 s. 222 och prop. 1997/98:102, s. 28 och 46).

Genom bestämmelsen görs vägransgrunden enligt nyss nämnda artiklar obligatorisk. Detta överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 3 § lagen om Luganokonventionen och 4 § lagen om Brysselkonventionen.

Ett antal villkor skall vara uppfyllda för att bestämmelsen skall bli tillämplig. Det skall vara fråga om ett avgörande som har meddelats i en annan stat, i ett brottmål avseende ett icke uppsåtligt brott och som rör ett civilrättsligt anspråk. Vidare skall avgörandet ha meddelats mot någon som inte är medborgare eller har hemvist i domstolsstaten och som har kallats att inställa sig personligen men inte efterkommit den föreskriften. En annan förutsättning är att svaranden inte har haft tillfälle att svara i

målet. Utformningen av bestämmelsen när det gäller sistnämnda villkor ansluter sig till den svenska lydelsen av konventions- och förordningstexterna.

I de tidigare lagstiftningsärenden har angetts att med uttrycket ”inte haft tillfälle att svara i målet” närmast avses att svaranden inte har kunnat ta till vara sina intressen genom att företrädas av ombud (se prop. 1991/92:128 s. 222 och prop. 1997/98:102, s. 28, jfr. även rapport av Jenard till den ursprungliga Brysselkonventionen [5 mars 1979, C 59] s. 63). Jämför också den engelska språkversionen av artikel 61 i Bryssel I-förordningen – *without the person concerned having had the opportunity to arrange for his defence* – och den franska versionen – *sans que la personne en cause ait eu la possibilité de se défendre*. Bakgrunden till bestämmelsen är att det i vissa rättsordningar inte är möjligt för svaranden att låta sig företrädas av ombud när personlig inställelse har föreskrivits (jfr. första meningen i artikel 61 i Bryssel I-förordningen och motsvarande bestämmelse i protokollen till Bryssel- och Luganokonventionerna).

Exekvaturförfarandet

4 §

Bestämmelserna om exekvaturförfarandet i konventionerna och Bryssel I-förordningen ger möjlighet till en prövning i tre led. Exekvaturprövningen inleds med att en sökande ansöker till Svea hovrätt om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart i Sverige. Förfarandet kan även användas av den som vill få fastställt att ett utländskt avgörande skall erkännas (artikel 26.2 i konventionerna och artikel 33.2 i Bryssel I-förordningen). Den inledande prövningen regleras av artiklarna 32–34 i konventionerna och artiklarna 39–41 i Bryssel I-förordningen. Vid denna prövning skall motparten inte beredas tillfälle att yttra sig över ansökan. Bestämmelserna i konventionerna och Bryssel I-förordningen om prövningen av vägransgrunder och om vilka handlingar som skall ges in till domstolen gäller utan hänvisning i lagen (se avsnitt 5.3.2). En förutsättning för att ansökan skall bifallas är att det utländska avgörandet är verkställbart i ursprungsstaten. Det krävs dock inte att det utländska avgörandet har vunnit laga kraft. Om ansökan bifallas har sökanden rätt till säkerhetsåtgärder (se 8 §).

Paragrafen innehåller en kompletterande regel om förfarandet i Svea hovrätt vid den inledande prövningen. Den överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 5 § första stycket lagen om Brysselkonventionen och 4 § lagen om Luganokonventionen. Av bestämmelsen framgår att hovrätten vid den inledande prövningen skall bestå av en domare. Det innebär att hovrätten i detta skede inte får avgöra målet i kollegial sammansättning. I övrigt finns det inga bestämmelser om förfarandet vid den inledande prövningen (jfr. prop. 1991/92:128 s. 141).

5 §

Beslutet från den inledande prövningen kan överklagas till Svea hovrätt. I detta andra skede gäller rättegångsbalkens vanliga regler om hovrättens sammansättning.

Paragrafen innehåller kompletterande regler om prövningen av ansökan om ändring av beslut som har meddelats vid den inledande prövningen. Paragrafen överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 5 § andra och tredje stycket lagen om Brysselkonventionen och 4 § lagen om Luganokonventionen. I paragrafen används, liksom i övriga kompletterande bestämmelser, termen *beslut* för att beteckna resultaten av domstolarnas prövning i exekvaturförfarandet.

Första stycket hänvisar till rättegångsbalkens regler om överklagande av tingsrättens beslut. Det är närmast bestämmelserna i 52 kap. rättegångsbalken som kommer i fråga, t.ex. reglerna om komplettering av överklagandet i 6 § och muntligt förhör i 11 §. Rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i allmänhet är också tillämpliga på förfarandet i den mån de passar in på detta. I bestämmelsen har markerats att reglerna i rättegångsbalken endast gäller i den utsträckning tillämpliga internationella instrument och gemenskapsrättsakter inte föreskriver något annat. Bestämmelser om prövningen i det andra skedet finns i artiklarna 36, 37.1 och 40 i konventionerna och i artikel 43 i Bryssel I-förordningen.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om tiden för sökanden vid det förfarande som avses i 4 § att överklaga beslutet från den inledande prövningen. Fristen är fyra veckor från den dag då beslutet meddelades. Konventionerna och Bryssel I-förordningen innehåller ingen uttrycklig reglering av tidsfristen för den som har ansökt om verkställighet att överklaga beslut. Införandet av en sådan tidsfrist för överklagande står inte i strid med Bryssel I-förordningen (jfr. motsvarande slutsats för Bryssel II-förordningen; prop. 2000/01:98 s. 38 ff.). Andra stycket ger även besked om att en ansökan om ändring som ges in av sökanden vid det förfarande som avses i 4 § skall vara skriftlig.

Enligt konventionerna och Bryssel I-förordningen skall den som har ansökt om att ett utländskt avgörande skall erkännas eller förklaras vara verkställbart underrättas om beslutet från den inledande prövningen på det sätt som föreskrivs enligt lagen i den medlemsstat där verkställighet begärs. Detta innebär, enligt 17 kap. 9 § sjunde stycket rättegångsbalken att en skriftlig underrättelse skall skickas till sökanden. Något krav på delgivning av sökanden finns inte.

Rätten för motparten att överklaga beslut som har meddelats vid den inledande prövningen regleras uttömmande av konventionerna och Bryssel I-förordningen. Motparten kan ansöka om ändring inom en månad från delgivningen av beslutet. Fristen utsträcks till två månader från delgivningen om motparten har hemvist i annan konventions- eller medlemsstat än den där beslutet meddelades. Fristen för motparter med hemvist i främmande stat, dvs. inte konventions- eller medlemsstat, uppgår alltså till en månad.

När motparten överklagar ett beslut om bifall till ansökan om exekvatur kan det bli aktuellt för domstolarna att tillämpa bestämmelserna i konventionerna och Bryssel I-förordningen om vilandeförklaring och om ställande av säkerhet (se avsnitt 5.3.2, 5.3.3 och 6.4).

Bestämmelserna i rättegångsbalken innebär att en ansökan om ändring av beslutet från den inledande prövningen skall ges in till hovrätten, som prövar om den har kommit i rätt tid. Detta gäller oavsett vilken av

parterna det är som klagar. Beslut om avvisning av en för sent inkommen inlaga skall fattas av hovrätten i vanlig sammansättning. Vid laga förfall har klaganden möjlighet att få fristen förlängd enligt bestämmelserna i 58 kap. rättegångsbalken om återställande av försutten tid. En sådan ansökan skall enligt 58 kap. 12 § rättegångsbalken göras hos Högsta domstolen. Fristen för motparten får dock inte förlängas på grund av långt avstånd (artikel 36 i konventionerna och artikel 43.5 i Bryssel I-förordningen).

Av *tredje stycket* framgår att en domare som har gjort den inledande prövningen enligt 4 § är jävig att handlägga mål om samma sak i det andra skedet av exekvaturförfarandet. Detta gäller både när ansökan har bifallits och när den har avslagits. Innebörden av att domaren är jävig framgår av 4 kap. 15 § rättegångsbalken.

6 §

Enligt konventionerna och Bryssel I-förordningen är Högsta domstolen sista instans vid exekvaturprövningen. I paragrafen finns bestämmelser om förfarandet i detta tredje skede. Paragrafen överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 6 § lagen om Brysselkonventionen och 4 § lagen om Luganokonventionen.

Första meningen hänvisar till rättegångsbalkens regler om överklagande av hovrättens beslut. I bestämmelsen har markerats att reglerna i rättegångsbalken endast gäller i den utsträckning tillämpliga internationella instrument och gemenskapsrättsakter inte föreskriver något annat. Bestämmelser om prövningen i det tredje skedet finns i artikel 37.2 och 41 i konventionerna och i artikel 44 i Bryssel I-förordningen.

Paragrafen innehåller inga särregler om den tid inom vilken ett överklagande skall ges in. Några sådana bestämmelser finns inte heller i konventionerna eller Bryssel I-förordningen. Av detta följer att reglerna i 56 kap. 1 § rättegångsbalken blir tillämpliga. De innebär att ett överklagande skall ges in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

I *andra meningen* anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till Högsta domstolen.

Verkställighet

7 §

Verkställighet kan ske av alla slags avgöranden som faller inom konventionernas eller Bryssel I-förordningen sakliga tillämpningsområde, oavsett avgörandets rubricering och parternas hemvist och nationalitet. Detta innebär att även beslut om säkerhetsåtgärder och andra interimistiska beslut som har meddelats med stöd av konventionerna eller Bryssel I-förordningen omfattas av bestämmelsen.

Paragrafen ger besked om vilka bestämmelser som skall tillämpas på verkställighetsstadiet, sedan det enligt reglerna i de internationella instrumenten och gemenskapsrättsakterna jämte reglerna i denna lag har fastställts att verkställighet av ett utländskt avgörande får äga rum här i

landet. Paragrafen överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 7 § lagen om Brysselkonventionen och 4 § lagen om Luganokonventionen.

Första stycket handlar om fall då sökanden medgivits verkställighet av det utländska avgörandet (se avsnitt 5.3.3 och 6.4). Rätten till verkställighetsåtgärder är dock begränsad till säkerhetsåtgärder fram till dess att fristen för att söka ändring har löpt ut och intill dess att ansökan har bifallits efter överklagande (jfr 8 §). Det utländska avgörandet skall verkställas på samma sätt som en svensk lagakraftägande dom. Detta gäller alltså även om det utländska avgörandet inte har vunnit laga kraft (om möjligheten till vilandeförklaring, se avsnitt 6.4). Bestämmelsen omfattar också olika interimistiska beslut, t.ex. interimistiska beslut om underhållsbidrag, om beslutet får verkställas i ursprungsstaten. Verktällighet av säkerhetsåtgärder behandlas nedan vid andra stycket.

Bestämmelsen i första stycket innebär att utsökningsbalkens regler fullt ut blir tillämpliga när det gäller verkställigheten som sådan. Det innebär bl.a. att sökanden måste ansöka om verkställighetsåtgärder hos kronofogdemyndigheten. Verktällighet är alltså inte en automatisk följd av ett bifallande exekvaturbeslut. Sökanden kan ju t.ex. vilja försöka förmå motparten att frivilligt göra rätt för sig. Motparten kan i sin tur tänkas vilja betala frivilligt för att undvika ytterligare kostnader, sedan han konstaterat att exekvaturprövningen utfallit till hans nackdel.

I bestämmelsen har markerats att reglerna i utsökningsbalken endast gäller i den utsträckning tillämpliga internationella instrument och gemenskapsrättsakter inte föreskriver något annat (se även avsnitt 5.3.3).

I *andra stycket* regleras situationen när det utländska avgörandet som sådant är ett förordnande om säkerhetsåtgärd. Verktällighet av interimistiska beslut har behandlats ovan vid första stycket. Med uttrycket säkerhetsåtgärd avses i första hand sådana åtgärder som kan jämföras med åtgärder enligt 15 kap. rättegångsbalken, dvs. kvarstad, återställande av rubbad besittning och olika andra åtgärder för att säkerställa sökandens rätt. Den utländska säkerhetsåtgärden skall verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser om verkställighet av beslut om kvarstad m.m. Dessa bestämmelser finns i 16 kap. 10–16 §§ utsökningsbalken.

8 §

Paragrafen ger närmare besked om innebörden av de säkerhetsåtgärder som får vidtas när en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart har bifallits vid det förfarande som avses i 4 §. Rätten till verkställighetsåtgärder är begränsad till säkerhetsåtgärder fram till dess att fristen för att söka ändring har löpt ut och intill dess att ansökan har bifallits efter överklagande. Rätten till säkerhetsåtgärder under denna mellantid regleras av artikel 39 i Lugano- och Brysselkonventionen och av artikel 47 i Bryssel I-förordningen och följer direkt av hovrättens bifall till ansökan i det första skedet. Sökanden skall alltså inte behöva utverka ett särskilt tillstånd till säkerhetsåtgärder i detta fall.

Paragrafen överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 8 § lagen om Brysselkonventionen och 4 § lagen om Luganokonventionen.

Av bestämmelsen framgår att de säkerhetsåtgärder som står till buds är de som regleras i 15 kap. rättegångsbalken, dvs. framför allt kvarstad.

Även om rätten till säkerhetsåtgärder är en automatisk följd av hovrättens beslut krävs det en ansökan till kronofogdemyndigheten för att denna skall verkställa säkerhetsåtgärder. Ansökan behandlas sedan som en begäran om verkställighet av ett svenskt domstolsbeslut om säkerhetsåtgärd i enlighet med bestämmelserna i 16 kap. 10–16 §§ utsokningsbalken.

I avsnitt 5.3.3 och 6.4 har behandlats rätten till interimistiska åtgärder innan ansökan har bifallits.

10.2 Lagförslag rörande lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna

Lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen och lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen har fått nya rubriker. Skälen för ändringen redovisas i avsnitt 6.1.

Bestämmelsen i lagarna om inkorporering av konventionerna m.m. och om förhållandet mellan konventionerna har lämnats i sak oförändrade (1 och 2 §§).

Bestämmelsen om att vissa civilrättsliga anspråk inte skall erkännas eller verkställas här och om s.k. reservforum har upphävts (3 och 5 §§ lagen om Luganokonventionen respektive 4 och 3 §§ i lagen om Brysselkonventionen). Detsamma gäller bestämmelserna om handläggningen av frågor om verkställighet (4 § lagen om Luganokonventionen och 5–8 §§ lagen om Brysselkonventionen).

Motsvarande bestämmelser har förts in i den föreslagna lagen med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av vissa utländska avgöranden. I lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna har det införts hänvisningar till den nya lagen.

Ändringarna innebär inte någon förändring i sak i förhållande till vad som gällde tidigare (se även avsnitt 6.1–6.4).

10.3 Övriga lagförslag

Sjömanslagen (1973:282), lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område, lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område, lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning och sjölagen (1994:1009) kompletteras med hänvisningar till de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som den nya lagen omfattar. I sistnämnda två lagar införs en hänvisning även till den nya lagen, eftersom regleringen av domsrätt i denna kan få betydelse för tillämpningen av dessa två lagar. Hänvisningarna ersätter tidigare hänvisningar till lagarna om Bryssel- och Luganokonventionerna. Redaktionella ändringar görs i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som har meddelats i Danmark, Finland, Island och Norge, i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som

meddelats i Schweiz och i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning (se även avsnitt 6.5).

Slutligen görs vissa ändringar av redaktionell natur i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område (se närmare i avsnitt 7)

Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 61 c och artikel 67.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

av följande skäl:

- (1) Gemenskapen har som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer säkerställs. För att gradvis kunna upprätta detta område bör gemenskapen bland annat besluta om åtgärder som rör civilrättsligt samarbete och som är nödvändiga för att den inre marknaden skall fungera väl.
- (2) Vissa olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar hindrar den inre marknaden från att fungera väl. Det är därför nödvändigt att införa bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga och som förenklar formaliteterna, så att domar från de medlemsstater som är bundna av denna förordning kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt.
- (3) Denna fråga hör hemma inom det civilrättsliga samarbetet enligt artikel 65 i fördraget.
- (4) I överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen som de kommer till uttryck i artikel 5 i fördraget, kan målen för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna och kan därför bättre uppnås på gemenskapsnivå. Denna förordning begränsas till

¹ EGT C 376, 28.12.1999, s. 1.

² Yttrandet avgivet den 21 september 2000 (ännu ej offentliggjort i EGT).

³ EGT C 117, 26.4.2000, s. 6.

det minsta som krävs för att dessa mål skall kunna uppnås och gå inte utöver vad som är nödvändigt för detta ändamål. Bilaga 1

- (5) Den 27 september 1968 ingick medlemsstaterna, inom ramen för artikel 293 fjärde strecksatsen i fördraget, Brysselkonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, senare ändrad genom konventioner om nya medlemsstaters anslutning till denna konvention⁴ (nedan kallad Brysselkonventionen). Den 16 september 1988 ingick medlemsstaterna och Efta-staterna Luganokonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, som är en parallellkonvention till 1968 års Brysselkonvention. En revidering av konventionerna har företagits, och rådet har nått enighet om innehållet i den reviderade versionen. Kontinuiteten i revideringsarbetet bör inte brytas.
- (6) För att kunna uppnå målet fri rörlighet för domar på privaträttens område är det nödvändigt och lämpligt att reglerna om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar fastställs i en gemenskapsrättsakt som är bindande och direkt tillämplig.
- (7) Tillämpningsområdet för denna förordning måste täcka de väsentliga delarna av privaträtten utom vissa väl definierade delar.
- (8) De tvister som omfattas av denna förordning måste ha territoriell anknytning till de medlemsstater som är bundna av förordningen. Gemensamma behörighetsregler bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i någon av dessa medlemsstater.
- (9) Svarande som inte har hemvist i en medlemsstat omfattas i allmänhet av nationella behörighetsregler som gäller i den medlemsstat där talan väcks, och svarande som har hemvist i en medlemsstat som inte är bunden av denna förordning måste även i fortsättningen omfattas av Brysselkonventionen.
- (10) För att trygga fri rörlighet för domar bör domar som meddelats i en medlemsstat som är bunden av denna förordning erkännas och verkställas i en annan medlemsstat som är bunden av denna förordning, även om galdenären har hemvist i tredje land.

⁴ EGT L 299, 31.12.1972, s. 32.

EGT L 304, 30.10.1978, s. 1.

EGT L 388, 31.12.1982, s. 1.

EGT L 285, 3.10.1989, s. 1.

EGT C 15, 15.1.1997, s. 1.

Se konsoliderad version i EGT C 27, 26.1.1998, s. 1.

- (11) Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. I fråga om juridiska personer bör hemvisten definieras autonomt så att de gemensamma reglerna blir klara och behörighetskonflikter kan undvikas.
- (12) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsregler i de fall där det finns en nära koppling mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta rättskipningen.
- (13) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.
- (14) Parternas rätt att själva avtala om behörig domstol bör respekteras med förbehåll för de exklusiva behörighetsgrunderna i denna förordning, utom när det gäller försäkrings-, konsument- och anställningsavtal, där endast begränsad autonomi medges.
- (15) För att rättskipningen skall fungera väl, måste man minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater. Det måste finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispens och mål som har samband med varandra och för att undanröja problem som härrör från nationella skillnader när det gäller att fastställa vid vilken tidpunkt talan väckts. Den tidpunkten bör ges en autonom definition i denna förordning.
- (16) Det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i gemenskapen gör det berättigat att automatiskt erkänna en dom som har meddelats i en medlemsstat utan att något ytterligare förfarande behöver tillgripas, utom när erkännandet är tvistigt.
- (17) I enlighet med samma princip om ömsesidigt förtroende måste förfarandet för att göra en dom som har meddelats i en medlemsstat verkställbar i en annan medlemsstat vara snabbt och effektivt. Därför bör verkställighetsförklaringen utfärdas närmast automatiskt efter en enkel formell kontroll av handlingarna och utan att domstolen på eget initiativ får pröva om någon av grunderna i denna förordning för att vägra verkställighet föreligger.

- (18) Emellertid innebär försvarets rättigheter att svaranden bör ha möjlighet att överklaga verkställighetsförklaringen genom ett kontradiktoriskt förfarande om han anser att någon av grunderna för att vägra verkställighet föreligger. Den som söker verkställighet bör också kunna överklaga ett beslut om att vägra verkställighetsförklaring.
- (19) Kontinuiteten mellan Brysselkonventionen och denna förordning bör säkerställas, och övergångsbestämmelser bör därför införas. Likaså måste kontinuitet råda när det gäller EG-domstolens tolkning av bestämmelserna i Brysselkonventionen, och 1971 års protokoll⁵ bör därför fortsätta att också tillämpas på de fall som har anhängiggjorts när förordningen träder i kraft.
- (20) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har dessa stater meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (21) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning, fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som därför varken är bindande för eller tillämplig i Danmark.
- (22) Eftersom Brysselkonventionen gäller för förbindelserna mellan Danmark och de medlemsstater som är bundna av denna förordning skall denna konvention och 1971 års protokoll fortsätta att tillämpas mellan Danmark och de medlemsstater som är bundna av denna förordning.
- (23) Brysselkonventionen skall också fortsätta att tillämpas på de territorier i medlemsstaterna som faller inom denna konventions territoriella tillämpningsområde och som inte omfattas av förordningen i enlighet med artikel 299 i fördraget.
- (24) Samma strävan efter enhetlighet gör att denna förordning inte bör påverka bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar, som återfinns i särskilda gemenskapsrättsakter.

⁵ EGT L 204, 2.8.1975, s. 28.

EGT L 304, 30.10.1978, s. 1.

EGT L 388, 31.12.1982, s. 1.

EGT L 285, 3.10.1989, s. 1.

EGT C 15, 15.1.1997, s. 1.

Se konsoliderad version i EGT C 27, 26.1.1998, s. 28.

- (25) Respekten för medlemsstaternas internationella åtaganden innebär att denna förordning inte bör påverka konventioner som medlemsstaterna anslutit sig till och som gäller särskilda rättsområden. Bilaga 1
- (26) De allmänna reglerna i denna förordning bör vara tillräckligt flexibla för att ta hänsyn till särskilda processrättsliga bestämmelser i vissa medlemsstater. Vissa av bestämmelserna i protokollet till Brysselkonventionen bör därför införas i förordningen.
- (27) För att möjliggöra en harmonisk övergång på vissa områden som är föremål för särskilda bestämmelser i protokollet till Brysselkonventionen föreskrivs i denna förordning under en övergångsperiod bestämmelser som tar hänsyn till den särskilda situationen i vissa medlemsstater.
- (28) Kommissionen bör senast fem år efter denna förordnings ikraftträdande lägga fram en rapport om förordningens tillämpning och vid behov lägga fram förslag till anpassningar.
- (29) Kommissionen bör ändra bilagorna I-IV om nationella bestämmelser om domstols behörighet, om domstolar eller behöriga myndigheter och om talan på grundval av de ändringar som de berörda medlemsstaterna meddelar. Ändringar i bilagorna V och VI bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter⁶.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1

1. Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.
2. Förordningen är inte tillämplig på

⁶ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

- a) fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv och testamente. Bilaga 1
- b) konkurs, ackord och liknande förfaranden,
- c) social trygghet,
- d) skiljeförfarande.

3. I denna förordning avses med termen medlemsstat samtliga medlemsstater med undantag av Danmark.

KAPITEL II

DOMSTOLS BEHÖRIGHET

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser

Artikel 2

1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.
2. För den som inte är medborgare i den medlemsstat där han har hemvist gäller samma bestämmelser om domstols behörighet som för statens egna medborgare.

Artikel 3

1. Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2-7 i detta kapitel.
2. Särskilt de nationella bestämmelser om domstols behörighet som återfinns i bilaga I får inte tillämpas mot en sådan person.

Artikel 4

1. Om svaranden inte har hemvist i en medlemsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 22 och 23.
2. Mot en sådan svarande kan den som har hemvist i en medlemsstat, oberoende av medborgarskap, på samma sätt som statens egna medborgare, åberopa de bestämmelser om domstols behörighet som gäller där och särskilt de bestämmelser som anges i bilaga I.

Särskilda behörighetsregler*Artikel 5*

Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

- 1) a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;
b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser
- vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,
- vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;
c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla,
- 2) om talan avser underhållsskyldighet, vid domstolen i den ort där den underhållsberättigade har sin hemvist eller vanliga vistelseort eller, om talan har samband med frågan om någons rättsliga status, vid den domstol som enligt sin egen lag är behörig att pröva denna fråga, såvida inte behörigheten endast grundar sig på den ena partens medborgarskap,
- 3) om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa,
- 4) om talan avser enskilt anspråk i anledning av brott, vid den domstol där brottmålet är anhängigt, i den mån domstolen enligt sin lag är behörig att pröva enskilda anspråk,
- 5) i fråga om tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller annan etablering, vid domstolen i den ort där denna är belägen,
- 6) i hans egenskap av instiftare av en "trust", "trustee" eller insatt förmånstagare till en "trust", som är upprättad antingen genom lag eller genom en skriftlig handling eller muntligen och skriftligen bekräftad, vid domstolarna i den medlemsstat där "trusten" har sitt säte,
- 7) i fråga om tvist om betalning av bärgarlön för bärgning av skeppslast eller för frakt, vid den domstol där lasten eller frakten
a) har blivit föremål för kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd för att säkerställa sådan betalning, eller
b) kunde ha blivit föremål för sådan säkerhetsåtgärd, om inte borgen eller annan säkerhet hade ställts,
förutsatt att det görs gällande att svaranden har någon rätt till lasten eller frakten eller hade sådan rätt vid tiden för bärgningen.

Artikel 6

Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan även väckas i följande fall:

- 1) Om han är en av flera svarande, vid domstol där någon av svarandena har hemvist, förutsatt att det finns ett tillräckligt nära samband mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom skall vara påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.
- 2) Om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.
- 3) Vid genkärsmål som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet, vid den domstol där huvudkärålet är anhängigt.
- 4) Om talan avser avtal och denna talan får förenas med ett annat mål mot samma svarande om sakrätt till fast egendom, vid domstolen i den medlemsstat på vars territorium fastigheten är belägen.

Artikel 7

En domstol i en medlemsstat som med stöd av denna förordning är behörig att pröva mål om ansvar till följd av ett fartygs användning eller drift är, liksom annan domstol som enligt lagen i den medlemsstaten är behörig i stället för denna, också behörig att pröva mål om begränsning av sådant ansvar.

Avsnitt 3

Behörighet vid försäkringstvister

Artikel 8

För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet utöver föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5 bestämmelserna i detta avsnitt.

Artikel 9

1. Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en medlemsstat kan väckas
 - a) vid domstolarna i den medlemsstat där han har hemvist, eller
 - b) i en annan medlemsstat, vid domstolen i den ort där käranden har hemvist om talan väcks av försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare, eller
 - c) om han är en samförsäkrare, vid den domstol i en medlemsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.
2. En försäkringsgivare som inte har hemvist i någon medlemsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat skall i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha

Artikel 10

Beträffande ansvarsförsäkring eller försäkring av fast egendom kan talan mot försäkringsgivaren också väckas vid domstolen i den ort där skadan inträffade. Detsamma gäller om både lös och fast egendom omfattas av samma försäkringsavtal och har skadats genom samma händelse.

Artikel 11

1. I fråga om ansvarsförsäkring kan, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.
2. Bestämmelserna i artiklarna 8-10 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten.
3. Om den lag som är tillämplig på sådan direkt talan tillåter att talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade får prövas i samma rättegång, är samma domstol behörig i förhållande till dessa personer.

Artikel 12

1. Om inte annat föreskrivs i artikel 11.3, får en försäkringsgivare väcka talan endast vid domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist, vare sig denne är försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare.
2. Bestämmelserna i detta avsnitt inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.

Artikel 13

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

- 1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
- 2) ger försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller
- 3) har ingåtts mellan en försäkringstagare och en försäkringsgivare, vilka vid försäkringsavtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet innebär att domstolarna i den staten skall vara behöriga även om skadan skulle inträffa utomlands, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den staten, eller
- 4) har ingåtts med en försäkringstagare som inte har hemvist i någon medlemsstat, förutsatt att försäkringen inte är obligatorisk och inte heller avser fast egendom i en medlemsstat, eller

- 5) hänför sig till ett försäkringsavtal som omfattar en eller flera av de risker som anges i artikel 14. Bilaga 1

Artikel 14

De risker som avses i artikel 13.5 är följande:

- 1) Förlust av eller skada på
 - a) havsgående fartyg, anläggningar offshore eller på fria havet eller luftfartyg, där förlusten eller skadan har samband med deras användning för kommersiellt ändamål,
 - b) gods under transport, med undantag för passagerares resgods, när transporten helt eller delvis sker med sådant fartyg eller luftfartyg.
- 2) Ansvar, med undantag för fysisk skada på passagerare eller förlust av eller skada på deras resgods,
 - a) som är en följd av användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg som anges i punkt 1 a, såvida inte lagen i den medlemsstat där sådant luftfartyg är registrerat förbjuder avtal om domstols behörighet i fråga om försäkring av sådana risker,
 - b) för förlust eller skada orsakad av gods under transport enligt punkt 1 b.
- 3) Ekonomisk förlust som har samband med användningen eller driften av fartyg, anläggningar eller luftfartyg enligt punkt 1 a, särskilt förlust av frakt eller befaktningsintäkter.
- 4) Varje risk som har samband med någon av de risker som avses i punkterna 1-3.
- 5) Trots vad som sägs i punkterna 1-4 ovan, alla stora risker enligt definitionen i rådets direktiv 73/239/EEG⁷, ändrat genom direktiven 88/357/EEG⁸ och 90/618/EEG⁹, i deras gällande lydelse.

Avsnitt 4

Behörighet vid konsumenttvister

Artikel 15

1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5, bestämmelserna i detta avsnitt
 - a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen skall erläggas i särskilda poster, eller

⁷ EGT L 228, 16.8.1973, s. 3. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/26/EG (EGT L 181, 20.7.2000, s. 65).

⁸ EGT L 172, 4.7.1988, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2000/26/EG.

⁹ EGT L 330, 29.11.1990, s. 44.

- b) om avtalet gäller lån som skall återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
- c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

2. Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, skall han anses ha hemvist i den staten såvitt avser tvister som hänför sig till denna verksamhet.

3. Bestämmelserna i detta avsnitt skall inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat.

Artikel 16

1. Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller vid domstolen i den ort där konsumenten har hemvist

2. Talan mot en konsument får av den andra avtalsparten väckas endast vid domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har hemvist.

3. Dessa bestämmelser inskränker inte rätten att väcka genkätromål vid den domstol där huvudkätromålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.

Artikel 17

Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

- 1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
- 2) ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller
- 3) har ingåtts av en konsument och dennes avtalspart, vilka vid avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet ger domstolarna i den medlemsstaten behörighet, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den medlemsstaten.

Avsnitt 5

Behörighet vid tvister om anställningsavtal

1. Om talan avser anställningsavtal gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av artikel 4 och artikel 5.5, bestämmelserna i detta avsnitt.

2. Om en arbetstagare ingår ett anställningsavtal med en arbetsgivare som inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, skall arbetsgivaren i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen anses ha hemvist i den medlemsstaten.

Artikel 19

Talan mot en arbetsgivare som har hemvist i en medlemsstat kan väckas

- 1) vid domstolen i den medlemsstat där arbetsgivaren har hemvist, eller
- 2) i en annan medlemsstat
 - a) vid domstolen i den ort där arbetstagaren vanligtvis utför eller senast utförde sitt arbete, eller
 - b) om arbetstagaren inte vanligtvis utför eller utförde sitt arbete i ett och samma land, vid domstolen i den ort där det affärsställe vid vilket arbetstagaren anställdes är eller var beläget.

Artikel 20

1. En arbetsgivare får väcka talan endast vid domstolarna i den medlemsstat där arbetstagaren har hemvist.

2. Bestämmelserna i detta avsnitt inskränker inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet enligt bestämmelserna i detta avsnitt är anhängigt.

Artikel 21

Avvikelse från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

- 1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller
- 2) ger arbetstagaren rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt.

Avsnitt 6

Exklusiv behörighet

Artikel 22

Följande domstolar skall, oberoende av parternas hemvist, ha exklusiv behörighet: Bilaga 1

1. Om talan avser sakrätt i fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom, domstolarna i den medlemsstat där egendomen är belägen.
Dock skall, om talan avser avtal om nyttjanderätt till fast egendom för tillfälligt privat bruk under en tid av högst sex på varandra följande månader, också domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist vara behöriga under förutsättning att nyttjanderättshavaren är en fysisk person och att ägaren och nyttjanderättshavaren har hemvist i samma medlemsstat.
2. Om talan avser giltighet, ogiltighet eller upplösning av bolag eller andra juridiska personer eller giltighet av beslut av deras organ, domstolarna i den medlemsstat där den juridiska personen har sitt säte; för att bestämma var detta säte är beläget skall domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.
3. Om talan avser giltigheten av inskrivningar i offentliga register, domstolarna i den medlemsstat där registret förs.
4. Om talan avser registrering eller giltighet av patent, varumärken, mönster och liknande rättigheter för vilka krävs deposition eller registrering, domstolarna i den medlemsstat där deposition eller registrering har begärts eller har ägt rum eller på grund av bestämmelserna i en gemenskapsrättsakt eller en internationell konvention anses ha ägt rum.
Med förbehåll för den behörighet som det europeiska patentverket har enligt den europeiska patentkonventionen undertecknad i München den 5 oktober 1973, skall domstolarna i varje medlemsstat, oberoende av hemvist, ha exklusiv behörighet vid talan som angår registreringen eller giltigheten av ett europeiskt patent som har meddelats för den staten.
5. Om talan avser verkställighet av domar, domstolarna i den medlemsstat där domen har verkställts eller skall verkställas.

Avsnitt 7

Avtal om domstols behörighet

Artikel 23

1. Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en medlemsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. En sådan behörighet skall vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen
 - a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller
 - b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller

- c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.

2. Ett elektroniskt meddelande som möjliggör en varaktig dokumentation av avtalet, skall anses vara likvärdigt med skriftligt.

3. Om ett sådant avtal har ingåtts mellan parter av vilka ingen har hemvist i en medlemsstat, är domstolarna i andra medlemsstater inte behöriga att pröva tvisten så länge den eller de utvalda domstolarna inte har förklarat sig obehöriga.

4. Den domstol eller de domstolar i en medlemsstat som ges behörighet genom den handling varigenom en trust har bildats har exklusiv behörighet att pröva en talan mot en instiftare, "trustee" eller insatt förmånstagare till en trust, om saken angår förhållandet mellan dessa personer eller deras rättigheter eller skyldigheter inom trusten.

5. Avtal om domstols behörighet eller motsvarande bestämmelser i en handling varigenom en trust har bildats har ingen verkan om de strider mot bestämmelserna i artiklarna 13, 17 och 21 eller om de domstolar vilkas behörighet de utesluter har exklusiv behörighet enligt artikel 22.

Artikel 24

Utöver den behörighet som en domstol i en medlemsstat har enligt andra bestämmelser i denna förordning, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 22.

Avsnitt 8

Prövning av behörighetsfrågan och av frågan huruvida målet kan tas upp

Artikel 25

Om talan som väcks vid en domstol i en medlemsstat gäller en tvist som huvudsakligen rör en fråga som en domstol i en annan medlemsstat är exklusivt behörig att pröva enligt artikel 22, skall domstolen självmant förklara sig obehörig.

Artikel 26

1. Om talan väcks vid en domstol i en medlemsstat mot en svarande som har hemvist i en annan medlemsstat, och svaranden inte går i svaromål, skall domstolen självmant förklara sig obehörig, såvida den inte är

2. Domstolen skall låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att svaranden har haft möjlighet att få del av stämningsansökan eller motsvarande handling i så god tid att han kunnat förbereda sitt svaromål eller att alla nödvändiga åtgärder för detta syfte har vidtagits.

3. Artikel 19 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur¹⁰, skall gälla i stället för bestämmelserna i punkt 2 om stämningsansökan eller motsvarande handling enligt denna förordning måste översändas från en medlemsstat till en annan.

4. När bestämmelserna i förordning (EG) nr 1348/2000 inte är tillämpliga skall artikel 15 i Haagkonventionen av den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur gälla om stämningsansökan eller motsvarande handling måste översändas i enlighet med den konventionen.

Avsnitt 9

Litispendens och mål som har samband med varandra

Artikel 27

1. Om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig.

2. När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, skall övriga domstolar självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.

Artikel 28

1. Om käromål som har samband med varandra prövas vid domstolar i olika medlemsstater, får varje domstol utom den vid vilken talan först väckts låta handläggningen av målet vila.

2. Om dessa mål prövas i första instans får varje domstol, utom den vid vilken talan först väckts, också avvisa talan på begäran av en av parterna, om den domstol vid vilken talan först väckts är behörig att pröva de berörda käromålen och dess lag tillåter förening av dessa.

3. Vid tillämpningen av denna artikel skall käromål anses ha samband med varandra om de är så förenade att en gemensam handläggning och

¹⁰ EGT L 160, 30.6.2000, s. 37.

dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar. Bilaga 1

Artikel 29

Om flera domstolar är exklusivt behöriga, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts förklara sig obehörig till förmån för den domstolen.

Artikel 30

I detta avsnitt skall talan anses ha väckts vid en domstol

- 1) när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingivits till domstolen, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få delgivningen av svaranden verkställd, eller
- 2) om delgivning av handlingen skall ske innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivning, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få handlingen ingiven till domstolen.

Avsnitt 10

Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder

Artikel 31

Interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, som kan vidtas enligt lagen i en medlemsstat, får begäras hos domstolarna i den staten, även om domstol i en annan medlemsstat är behörig att pröva målet i sak enligt denna förordning.

KAPITEL III

ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

Artikel 32

I denna förordning förstås med dom varje avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut eller förordnande om verkställighet, liksom domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader.

Erkännande*Artikel 33*

1. En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.
2. Om frågan huruvida en dom skall erkännas eller inte är föremål för tvist, kan en part, som gör gällande att domen skall erkännas, genom att anlita det förfarande som föreskrivs i avsnitten 2 och 3 i detta kapitel, få fastställt att domen skall erkännas.
3. Om utgången av ett mål som handläggs vid en domstol i en medlemsstat är beroende av om en dom skall erkännas, är den domstolen behörig att pröva frågan om erkännande.

Artikel 34

En dom skall inte erkännas om

- 1) ett erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den medlemsstat där domen görs gällande,
- 2) det är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte har delgivits stämmingsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta,
- 3) den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande,
- 4) den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en tredje stat mellan samma parter och rörande samma sak, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande.

Artikel 35

1. En dom skall vidare inte erkännas om den strider mot bestämmelserna i avsnitten 3, 4 och 6 i kapitel II, och inte heller i de fall som avses i artikel 72.
2. Vid den behörighetsprövning som åsyftas i föregående punkt är den domstol eller myndighet som prövar frågan om erkännande bunden av de faktiska omständigheter som domstolen i ursprungsmedlemsstaten har grundat sin behörighet på.
3. Domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas på andra grunder än som avses i punkt 1. Behörighetsreglerna omfattas inte

av de i artikel 34.1 åsyftade grunderna för rättsordningen (ordre public). Bilaga 1

Artikel 36

En utländsk dom får aldrig omprövas i sak.

Artikel 37

1. Om det vid domstol i en medlemsstat görs gällande att en dom som har meddelats i en annan medlemsstat skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om ändring i domen har sökts genom anlitanande av ordinära rättsmedel.

2. Om det vid domstol i en medlemsstat görs gällande att en dom som har meddelats i Irland eller Förenade kungariket skall erkännas, får domstolen låta handläggningen av målet vila om verkställighet av domen har uppskjutits i ursprungsmedlemsstaten på grund av att ändring i domen har sökts.

Avsnitt 2

Verkställighet

Artikel 38

1. En dom som har meddelats i en medlemsstat och som är verkställbar i den staten skall verkställas i en annan medlemsstat sedan domen, på ansökan av part, har förklarats vara verkställbar där.

2. I Förenade kungariket skall sådana domar dock verkställas i England och Wales, i Skottland eller i Nordirland sedan domen, på ansökan av part, har registrerats för verkställighet i den delen av Förenade kungariket.

Artikel 39

1. Ansökan skall göras till den domstol eller den behöriga myndighet som anges i förteckningen i bilaga II.

2. Den lokala behörigheten skall bestämmas efter motpartens hemvist eller efter den plats där verkställighet skall ske.

Artikel 40

1. Förfarandet vid ansökan om verkställighet regleras av lagen i den medlemsstat där verkställighet begärs.

2. Sökanden skall uppge en delgivningsadress inom den domstols domkrets där ansökan görs. Om lagen i den medlemsstaten inte föreskriver att en sådan adress skall anges, skall sökanden i stället utse ett

3. De handlingar som anges i artikel 53 skall bifogas ansökan.

Artikel 41

Domen skall förklaras vara verkställbar omedelbart efter fullgörandet av formaliteterna i artikel 53 utan någon omprövning enligt artiklarna 34 och 35. I detta skede av förfarandet skall motparten inte ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Artikel 42

1. Sökanden skall omedelbart underrättas om beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring på det sätt som föreskrivs i den medlemsstat där verkställighet begärs.
2. Motparten skall delges verkställighetsförklaringen tillsammans med beslutet, såvida inte detta redan delgivits denna part.

Artikel 43

1. Båda parter får söka ändring av beslutet i anledning av ansökan om verkställighetsförklaring.
2. Ansökan om ändring skall göras till den domstol som anges i förteckningen i bilaga III.
3. Ansökan om ändring skall handläggas enligt bestämmelserna för kontradiktoriska förfaranden.
4. Om motparten underlåter att inställa sig vid den domstol som handlägger ansökningen om ändring, skall bestämmelserna i artikel 26.2-26.4 tillämpas även om motparten inte har hemvist i en medlemsstat.
5. Ansökan om ändring av verkställighetsförklaringen skall ges in inom en månad efter delgivningen av denna. Om motparten har hemvist i en annan medlemsstat än den där verkställighetsförklaringen meddelades, skall fristen för att söka ändring vara två månader och löpa från den dag då beslutet delgavs honom, antingen personligen eller i hans bostad. Fristen får inte förlängas på grund av långt avstånd.

Artikel 44

Mot det avgörande som meddelas med anledning av att ändring har sökts får talan föras endast på det sätt som anges i bilaga IV.

Artikel 45

1. Den domstol vid vilken ansökan om ändring görs enligt artikel 43 eller 44 får avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva

verkställighetsförklaringen endast på någon av de grunder som anges i Bilaga 1 artiklarna 34 och 35. Den skall meddela sitt avgörande utan dröjsmål.

2. Den utländska domen får aldrig omprövas i sak.

Artikel 46

1. Den domstol som handlägger verkställighetsfrågan efter det att ändring har sökts enligt artikel 43 eller 44 får på begäran av motparten låta handläggningen av målet vila, om talan mot domen har förts genom anlitande av ordinära rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten eller om fristen för sådan talan ännu inte har löpt ut; i sistnämnda fall får domstolen bestämma en tid inom vilken en sådan talan skall föras.

2. Om domen meddelades i Irland eller Förenade kungariket skall varje form av överklagande som står till buds i ursprungsmedlemsstaten anses som en sådan talan mot domen genom anlitande av ordinära rättsmedel som avses i punkt 1.

3. Domstolen kan också göra verkställigheten beroende av att det ställs sådan säkerhet som domstolen bestämmer.

Artikel 47

1. Om en dom skall erkännas i enlighet med denna förordning, skall ingenting hindra sökanden från att begära interimistiska åtgärder, däribland säkerhetsåtgärder, enligt lagstiftningen i den medlemsstat där domen görs gällande, utan att någon verkställighetsförklaring enligt artikel 41 skall krävas.

2. Verkställighetsförklaringen skall medföra att säkerhetsåtgärder får vidtas.

3. Så länge den i artikel 43.5 angivna fristen för att söka ändring av verkställighetsförklaringen inte har löpt ut och intill dess att beslut har meddelats med anledning av att ändring sökts, får inga andra åtgärder för verkställighet än säkerhetsåtgärder vidtas mot gäldenärens egendom.

Artikel 48

1. Om en utländsk dom omfattar flera yrkanden och verkställighetsförklaringen inte kan meddelas för domen i dess helhet, skall domstolen eller den behöriga myndigheten meddela den i fråga om ett eller flera av dem.

2. Sökanden kan begära en verkställighetsförklaring som är begränsad till delar av domen.

En utländsk dom varigenom någon förpliktas att betala vite är verkställbar i den medlemsstat där verkställighet begärs endast om vitets belopp slutligt har fastställts av domstol i ursprungsmedlemsstaten.

Artikel 50

Om sökanden i ursprungsmedlemsstaten helt eller delvis hade rättshjälp eller var befriad från kostnader och avgifter, skall han vid det förfarande som avses i detta avsnitt vara berättigad till rättshjälp eller kostnads- och avgiftsbefrielse i största möjliga utsträckning enligt lagen i den medlemsstat där verkställighet begärs.

Artikel 51

Ingen säkerhet, borgen eller deposition, oavsett dess benämning, får krävas av den som i en medlemsstat begär verkställighet av en dom som har meddelats i en annan medlemsstat, på den grunden att han är utländsk medborgare eller inte har sin hemvist eller vistelseort i verkställighetsstaten.

Artikel 52

Ingen avgift eller skatt som är beräknad efter tvisteföremålets värde får tas ut i den medlemsstat där verkställighet begärs vid ett förfarande som avser en verkställighetsförklaring.

Avsnitt 3

Gemensamma bestämmelser*Artikel 53*

1. Den part som gör gällande att en dom skall erkännas eller ansöker om en verkställighetsförklaring skall ge in en kopia av domen som uppfyller de villkor som är nödvändiga för att dess äkthet skall kunna fastställas.
2. Den part som ansöker om en verkställighetsförklaring skall också ge in ett intyg enligt artikel 54, om inte annat följer av artikel 55.

Artikel 54

Domstolen eller den behöriga myndigheten i en medlemsstat där en dom har meddelats skall på begäran av någon berörd part utfärda ett intyg på standardformuläret i bilaga V till denna förordning.

1. Om intyget enligt artikel 54 inte har ingivits, kan domstolen eller den behöriga myndigheten bestämma en tid inom vilken det skall inges, eller godta en likvärdig handling eller, om tillgängliga uppgifter kan anses tillräckliga, befria sökanden från skyldigheten att ge in det.

2. Om domstolen eller den behöriga myndigheten begär det, skall en översättning av handlingarna ges in. Översättningen skall vara bestyrkt av en person som är behörig därtill i någon av medlemsstaterna.

Artikel 56

Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om de handlingar som anges i artikel 53 eller i artikel 55.2 eller i fråga om fullmakt för ombud i saken.

KAPITEL IV

**OFFICIELLA HANDLINGAR (ACTES AUTHENTIQUES) OCH
INFÖR DOMSTOL INGÅNGNA FÖRLIKNINGAR***Artikel 57*

1. En handling som har upprättats eller registrerats som en officiell handling (acte authentique) och som är verkställbar i en medlemsstat skall på ansökan förklaras vara verkställbar i en annan medlemsstat i enlighet med det i artikel 38 och följande artiklar föreskrivna förfarandet. Den domstol till vilken ansökan om ändring ges in enligt artikel 43 eller 44 får avslå en ansökan om verkställighetsförklaring eller upphäva en verkställighetsförklaring endast om verkställighet av den officiella handlingen uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den medlemsstat där verkställighet begärs.

2. Ett avtal om underhållsskyldighet som har ingåtts inför en administrativ myndighet eller bestyrkts av en sådan myndighet skall också anses som en officiell handling enligt punkt 1.

3. Den ingivna handlingen måste uppfylla de villkor som är nödvändiga för att den skall kunna godtas som en officiell handling i ursprungsmedlemsstaten.

4. Bestämmelserna i kapitel III avsnitt 3 gäller i tillämpliga delar. Den behöriga myndigheten i en medlemsstat där en officiell handling har upprättats eller registrerats skall på begäran av någon berörd part utfärda ett intyg på standardformuläret i bilaga VI till denna förordning.

En förlikning som har ingåtts inför domstol i ett pågående mål och som är verkställbar i den medlemsstat där förlikningen ingicks är verkställbar i den medlemsstat där verkställighet begärs under samma förutsättningar som officiella handlingar. Domstolen eller den behöriga myndigheten i en medlemsstat där en förlikning inför domstol godkänts skall på begäran av någon berörd part utfärda ett intyg på standardformuläret i bilaga V till denna förordning.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 59

1. Vid avgörandet av frågan huruvida en part har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt skall domstolen tillämpa sin egen lag.
2. Om en part inte har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt skall domstolen, vid avgörandet av frågan huruvida parten har hemvist i en annan medlemsstat, tillämpa den medlemsstatens lag.

Artikel 60

1. Vid tillämpningen av denna förordning skall ett bolag eller annan juridisk person anses ha hemvist i orten för dess
 - a) stadgeenliga säte, eller
 - b) huvudkontor, eller
 - c) huvudsakliga verksamhet.
2. Med stadgeenligt säte avses i Förenade kungariket och i Irland registered office, eller, om sådant saknas, orten för stiftandet (place of incorporation) eller, om sådan ort saknas, den ort enligt vars lagstiftning bildandet (formation) ägde rum.
3. För att avgöra om en "trust" har hemvist i den medlemsstat där talan är väckt skall domstolen tillämpa sin egen internationella privaträtt.

Artikel 61

Med förbehåll för mer fördelaktiga nationella bestämmelser, får den som har hemvist i en medlemsstat och är åtalad för ett icke uppsåtligt brott vid en brottmålsdomstol i en annan medlemsstat i vilken han inte är medborgare, försvaras av en därtill behörig person, även om han inte inställer sig personligen. Den domstol som handlägger målet får dock föreskriva personlig inställelse; om en sådan föreskrift inte har efterkommitts behöver en dom som har meddelats rörande ett civilrättsligt anspråk mot någon som inte har haft tillfälle att svara i målet varken

Artikel 62

I Sverige avses vid summarisk process i mål om betalningsföreläggande och handräckning med uttrycket domstol också svensk kronofogdemyndighet

Artikel 63

1. Om talan väcks mot en person som har hemvist på Luxemburgs territorium vid en domstol i en annan medlemsstat med stöd av artikel 5.1 får denne göra invändning om domstolens behörighet om slutdestinationen för leverans av varan eller tillhandahållande av tjänsten är i Luxemburg.

2. Vid tillämpning av punkt 1, då slutdestinationen för leverans av varan eller tillhandahållande av tjänsten är i Luxemburg, skall ett avtal om domstols behörighet för att vara giltigt ha godkänts skriftligt eller muntligt med skriftlig bekräftelse enligt artikel 23.1 a.

3. Bestämmelserna i denna artikel skall inte gälla för avtal om tillhandahållande av finansiella tjänster

4. Bestämmelserna i denna artikel skall gälla under sex år från och med denna förordnings ikraftträdande.

Artikel 64

1. I en tvist mellan befälhavare och någon i besättningen på ett havsgående fartyg som är registrerat i Grekland eller Portugal om lön eller andra anställningsvillkor, skall domstol i en medlemsstat undersöka om den diplomatiska eller konsulära tjänsteman som är ansvarig för fartyget har blivit underrättad om tvisten. Domstolen kan avgöra målet så snart som denna tjänsteman har underrättats.

2. Bestämmelserna i denna artikel skall gälla under sex år från och med denna förordnings ikraftträdande.

Artikel 65

1. Den grund för behörighet som anges i artikel 6.2 och i artikel 11 rörande återgångskrav eller annat liknande får varken åberopas i Tyskland eller i Österrike. Mot den som har hemvist i en annan medlemsstat får talan väckas vid domstolarna

- a) i Tyskland, enligt artiklarna 68, 72, 73 och 74 i civilprocesslagen (Zivilprozessordnung) angående litisdenuktion,
- b) i Österrike, enligt artikel 21 i civilprocesslagen (Zivilprozessordnung) angående litisdenuktion.

2. Domar som har meddelats i andra medlemsstater med stöd av artikel 6.2 eller artikel 11 skall erkännas och verkställas i Tyskland och i Österrike i enlighet med kapitel III. De rättsverkningar som domar meddelade i dessa stater kan ha för tredje man genom tillämpningen av punkt 1 skall också erkännas i de andra medlemsstaterna.

KAPITEL VI

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Artikel 66

1. Bestämmelserna i denna förordning skall tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts och på officiella handlingar (*actes authentiques*) som har upprättats eller registrerats efter förordningens ikraftträdande.

2. Om förfarandena i ursprungsmedlemsstaten inleddes innan förordningen trädde i kraft skall dock domar som meddelas efter denna tidpunkt erkännas och verkställas enligt kapitel III,

- a) om förfarandena i ursprungsmedlemsstaten inleddes efter Bryssel- eller Luganokonventionens ikraftträdande både i ursprungsmedlemsstaten och i den medlemsstat där verkställighet begärs,
- b) i alla andra fall om domstolens behörighet grundade sig på bestämmelser som överensstämde med bestämmelserna antingen i kapitel II eller i en konvention som ingåtts mellan ursprungsmedlemsstaten och den stat där verkställighet begärs och som gällde när förfarandena inleddes.

KAPITEL VII

FÖRHÅLLANDET TILL ANDRA RÄTTSAKTER

Artikel 67

Denna förordning skall inte påverka tillämpningen av de bestämmelser som, på särskilda områden, reglerar domstols behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar och som finns i gemenskapsrättsakter eller i nationell lagstiftning som harmoniserats för att genomföra sådana rättsakter.

Artikel 68

1. Denna förordning skall mellan medlemsstaterna ersätta Brysselkonventionen, utom för de territorier i medlemsstaterna som faller inom denna konventions territoriella tillämpningsområde och som inte

omfattas av förordningen i enlighet med artikel 299 i fördraget.

Bilaga 1

2. I den mån denna förordning mellan medlemsstaterna ersätter bestämmelserna i Brysselkonventionen skall alla hänvisningar till denna anses vara hänvisningar till denna förordning.

Artikel 69

Med de begränsningar som följer av artikel 66.2 och artikel 70 skall denna förordning ersätta följande konventioner och fördrag:

- Konventionen mellan Belgien och Frankrike om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar, undertecknad i Paris den 8 juli 1899.
- Konventionen mellan Belgien och Nederländerna om domstols behörighet, om konkurs, samt om erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar, undertecknad i Bryssel den 28 mars 1925.
- Konventionen mellan Frankrike och Italien om verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 3 juni 1930.
- Konventionen mellan Tyskland och Italien om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 9 mars 1936.
- Konventionen mellan Belgien och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar angående underhållsskyldighet, undertecknad i Wien den 25 oktober 1957.
- Konventionen mellan Tyskland och Belgien om ömsesidigt erkännande och verkställighet på privaträttens område av domar, skiljedomar och officiella handlingar, undertecknad i Bonn den 30 juni 1958.
- Konventionen mellan Nederländerna och Italien om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 17 april 1959.
- Konventionen mellan Tyskland och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 6 juni 1959.
- Konventionen mellan Belgien och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 16 juni 1959.
- Konventionen mellan Grekland och Tyskland om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Aten den 4 november 1961.
- Konventionen mellan Belgien och Italien om erkännande och verkställighet av domar och andra exekutionstitlar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 6 april 1962.

- Konventionen mellan Nederländerna och Tyskland om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och andra exekutionstitlar på privaträttens område, undertecknad i Haag den 30 augusti 1962.
- Konventionen mellan Nederländerna och Österrike om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Haag den 6 februari 1963.
- Konventionen mellan Frankrike och Österrike om erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 15 juli 1966.
- Konventionen mellan Spanien och Frankrike om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar på privaträttens område, undertecknad i Paris den 28 maj 1969.
- Konventionen mellan Luxemburg och Österrike om erkännande och verkställighet av domar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Luxemburg den 29 juli 1971.
- Konventionen mellan Italien och Österrike om erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Rom den 16 november 1971.
- Konventionen mellan Spanien och Italien om rättshjälp och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Madrid den 22 maj 1973.
- Konventionen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Köpenhamn den 11 oktober 1977.
- Konventionen mellan Österrike och Sverige om erkännande och verkställighet av civildomar, undertecknad i Stockholm den 16 september 1982.
- Konventionen mellan Spanien och Tyskland om erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och verkställbara officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Bonn den 14 november 1983.
- Konventionen mellan Österrike och Spanien om erkännande och verkställighet av domar, förlikningar och verkställbara officiella handlingar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 17 februari 1984.
- Konventionen mellan Finland och Österrike om erkännande och verkställighet av civildomar, undertecknad i Wien den 17 november 1986.
- Fördraget mellan Belgien, Nederländerna och Luxemburg om domstols behörighet, om konkurs, om giltighet och verkställighet av domar, skiljedomar och officiella handlingar, undertecknat i Bryssel den 24 november 1961, i den utsträckning det är i kraft.

Artikel 70

1. Det fördrag och de konventioner som anges i artikel 69 skall fortsätta att gälla på områden där denna förordning inte är tillämplig.

2. De skall fortsätta att gälla beträffande domar som har meddelats och handlingar som upprättats eller registrerats som officiella handlingar före denna förordnings ikraftträdande. Bilaga 1

Artikel 71

1. Denna förordning skall inte inverka på konventioner som medlemsstaterna har tillträtt och som på särskilda områden reglerar domstolars behörighet eller erkännande eller verkställighet av domar.

2. För en enhetlig tolkning skall punkt 1 tillämpas enligt följande:

- a) Denna förordning skall inte utgöra hinder för en domstol i en medlemsstat som har tillträtt en konvention som reglerar ett särskilt område att förklara sig behörig i enlighet med den konventionen, även om svaranden har hemvist i en medlemsstat som inte har tillträtt konventionen i fråga. Den domstol som handlägger målet skall dock alltid tillämpa artikel 26 i denna förordning.
- b) Domar som har meddelats av en domstol i en medlemsstat med tillämpning av behörighetsregler i en konvention som reglerar ett särskilt område skall erkännas och verkställas i de andra medlemsstaterna i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

Om det i en konvention, som reglerar ett särskilt område och som har tilltratts såväl av ursprungsmedlemsstaten som av den medlemsstat som ansökan riktas till, anges förutsättningar för erkännande eller verkställighet av domar, skall dessa förutsättningar gälla. Bestämmelserna i denna förordning om förfarandet vid erkännande och verkställighet kan dock alltid tillämpas.

Artikel 72

Denna förordning skall inte påverka avtal varigenom en medlemsstat, före denna förordnings ikraftträdande, i enlighet med artikel 59 i Brysselkonventionen förpliktat sig att inte erkänna domar som har meddelats i en annan stat som är part i den konventionen mot svarande som har hemvist eller sin vanliga vistelseort i en tredje stat när domen, i fall som avses i artikel 4 i den konventionen, kunnat meddelas endast med stöd av en behörighetsregel som anges i artikel 3.2 i konventionen.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 73

Senast fem år efter denna förordnings ikraftträdande skall kommissionen lägga fram en rapport om dess tillämpning för Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten skall, vid behov, åtföljas av förslag till ändring av förordningen. Bilaga 1

Artikel 74

1. Medlemsstaterna skall till kommissionen meddela ändringar i förteckningarna i bilagorna I-IV. Kommissionen skall ändra de berörda bilagorna i enlighet med detta.
2. Uppdateringen eller den tekniska anpassningen av standardformulären i bilagorna V och VI skall antas enligt det rådgivande förfarande som avses i artikel 75.2.

Artikel 75

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna punkt skall artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas.
3. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

Artikel 76

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2002.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 2000.

På rådets vägnar
C. Pierret
Ordförande

Nationella bestämmelser om domstols behörighet som avses i artiklarna 3.2 och 4.2

De nationella bestämmelser om domstols behörighet som avses i artiklarna 3.2 och 4.2 är följande:

- I Belgien: artikel 15 i civillagen (*Code civil - Burgerlijk Wetboek*) och artikel 638 i processlagen (*Code judiciaire - Gerechtelijk Wetboek*).
- I Tyskland: artikel 23 i civilprocesslagen (*Zivilprozessordnung*).
- I Grekland: artikel 40 i civilprocesslagen (*Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας*).
- I Frankrike: artiklarna 14 och 15 i civillagen (*Code civil*).
- I Irland: de bestämmelser som medger att domstols behörighet grundas på att stämningsansökan har delgivits svaranden under hans tillfälliga vistelse i Irland.
- I Italien: artiklarna 3 och 4 i lag 218 av den 31 maj 1995.
- I Luxemburg: artiklarna 14 och 15 i civillagen (*Code civil*).
- I Nederländerna: artikel 126.3 och artikel 127 i civilprocesslagen (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*).
- I Österrike: artikel 99 i lagen om domstols behörighet (*Jurisdiktionsnorm*).
- I Portugal: artiklarna 65 och 65a i civilprocesslagen (*Código de Processo Civil*) och artikel 11 i lagen om rättegången i arbetstvister (*Código de Processo de Trabalho*).
- I Finland: 10 kap. 1 § 1 momentet andra, tredje och fjärde meningen i rättegångsbalken (*oikeudenkäymiskaari*).
- I Sverige: 10 kap. 3 § första stycket första meningen i rättegångsbalken.
- I Förenade kungariket: de bestämmelser som medger att domstols behörighet grundas på
 - a) att stämningsansökan har delgivits svaranden under hans tillfälliga vistelse i Förenade kungariket, eller
 - b) att svaranden har egendom i Förenade kungariket, eller
 - c) att käranden erhållit kvarstad eller liknande säkerhetsåtgärd i egendom som finns i Förenade kungariket.

Ansökan som avses i artikel 39 skall göras till följande domstolar eller behöriga myndigheter:

- I Belgien: *tribunal de première instance* eller *rechtbank van eerste aanleg* eller *erstinstanzliches gericht*.
- I Tyskland: hos ordföranden i en avdelning av *Landgericht*.
I Grekland: *Μονομελές Πρωτοδικείο*.
- I Spanien: *Juzgado de Primera Instancia*.
- I Frankrike: hos ordföranden i *tribunal de grande instance*.
- I Irland: *High Court*.
- I Italien: *Corte d'appello*.
- I Luxemburg: hos ordföranden i *tribunal d'arrondissement*.
- I Nederländerna: hos ordföranden i *arrondissementsrechtbank*.
- I Österrike: *Bezirksgericht*.
- I Portugal: *Tribunal de Comarca*.
- I Finland: *Käräjäoikeus/tingsrätt*.
- I Sverige: *Svea hovrätt*.
- I Förenade kungariket:
 - a) i England och Wales, *High Court of Justice*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court* genom förmedling av *Secretary of State*,
 - b) i Skottland, *Court of Session*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Sheriff Court* genom förmedling av *Secretary of State*,
 - c) i Nordirland, *High Court of Justice*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court* genom förmedling av *Secretary of State*,
 - d) i Gibraltar, *Supreme Court of Gibraltar*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court* genom förmedling av *Attorney General of Gibraltar*.

Ansökan om ändring som avses i artikel 43.2 skall göras till följande domstolar:

- I Belgien:
 - a) när svaranden söker ändring, *tribunal de première instance* eller *rechtbank van eerste aanleg* eller *estinstanzliches gericht*,
 - b) när sökanden söker ändring, *cour d'appel* eller *hof van beroep*.
- I Tyskland: *Oberlandesgericht*.
- I Grekland: *Εφετείο*.
- I Spanien: *Audiencia Provincial*.
- I Frankrike: *Cour d'appel*.
- I Irland: *High Court*.
- I Italien: *Corte d'appello*.
- I Luxemburg: *Cour supérieure de justice* i dess sammansättning som överinstans i civilmål.
- I Nederländerna:
 - a) när svaranden söker ändring, *arrondissementsrechtbank*,
 - b) när sökanden söker ändring, *gerechtshof*.
- I Österrike: *Bezirksgericht*.
- I Portugal: *Tribunal de Relação*.
- I Finland: *Hovioikeus/hovrätt*.
- I Sverige: *Svea hovrätt*.
- I Förenade kungariket:
 - a) i England och Wales, *High Court of Justice*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court*,
 - b) i Skottland, *Court of Session*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Sheriff Court*,
 - c) i Nordirland, *High Court of Justice*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court*,
 - d) i Gibraltar, *Supreme Court of Gibraltar*, eller i fråga om domar om underhållsskyldighet *Magistrates' Court*.

Talan enligt artikel 44 får endast föras på följande sätt:

- I Belgien, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Luxemburg och Nederländerna genom kassationsbesvär.
- I Tyskland genom *Rechtsbeschwerde*.
- I Irland genom överklagande av en rättsfråga till *Supreme Court*.
- I Österrike genom *Revisionsrekurs*.
- I Portugal genom överklagande av en rättsfråga.
- I Finland genom överklagande hos *Korkein oikeus/högsta domstolen*.
- I Sverige genom överklagande hos *Högsta domstolen*.
- I Förenade kungariket genom ett överklagande som avser en rättsfråga.

**Intyg om domar och förlikningar inför domstol
enligt artiklarna 54 och 58 i förordningen**

(Svenska, sueco, Swedish, svedese, ...)

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Domstol eller behörig myndighet som utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Domstol som meddelat domen/godkänt förlikningen(1)
 - 3.1 Typ av domstol
 - 3.2 Domstolsort
4. Dom/förlikning(2)
 - 4.1 Datum
 - 4.2 Referensnummer
 - 4.3 Parter i domen/förlikningen(3) inför domstol
 - 4.3.1 Kärandens/kärandenas namn
 - 4.3.2 Svarandens/svarandenas namn
 - 4.3.3 Eventuell annan parts/eventuella andra parter namn
 - 4.4 Datum för delgivning av stämningsansökan, vid tredskodom
 - 4.5 Domens/förlikningens(4) lydelse bifogas detta intyg
5. Namnen på de parter som beviljats rättshjälp

Domen/förlikningen(5) är verkställbar i ursprungsmedlemsstaten
(artiklarna 38 och 58 i förordningen) mot

Namn:

Utfärdat i ... den ...

Namnsteckning och/eller stämpel

- (1) Styrk det ej tillämpliga.
- (2) Styrk det ej tillämpliga.
- (3) Styrk det ej tillämpliga.
- (4) Styrk det ej tillämpliga.
- (5) Styrk det ej tillämpliga.

Intyg om officiella handlingar (actes authentiques) enligt artikel 57.4 i förordningen

(Svenska, sueco, Swedish, svedese, ...)

1. Ursprungsmedlemsstat
2. Behörig myndighet som utfärdat intyget
 - 2.1 Namn
 - 2.2 Adress
 - 2.3 Tfn, fax, e-postadress
3. Myndighet som givit handlingen dess officiella karaktär
 - 3.1 Myndighet som (i förekommande fall) medverkat till upprättandet av den officiella handlingen (acte authentique)
 - 3.1.1 Myndighetens namn och beteckning
 - 3.1.2 Ort för myndigheten
 - 3.2 Myndighet som (i förekommande fall) registrerat den officiella handlingen (acte authentique)
 - 3.2.1 Typ av myndighet
 - 3.2.2 Ort för myndigheten
4. Officiell handling (acte authentique)
 - 4.1 Beskrivning av handlingen
 - 4.2 Datum
 - 4.2.1 för upprättandet av handlingen
 - 4.2.2 för registrering av handlingen (om annat datum)
 - 4.3 Referensnummer
 - 4.4 Parter
 - 4.4.1 Borgenärens namn
 - 4.4.2 Gälldenärens namn
5. Den verkställbara förpliktelsens lydelse bifogas detta intyg

Den officiella handlingen (acte authentique) är verkställbar mot gälldenären i ursprungsmedlemsstaten (artikel 57.1 i förordningen)

Utfärdat i ... den ...

Namn-teckning och/eller stämpel

Promemorians lagförslag

1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till internationella instrument och gemenskapsrättsakter som reglerar domstols behörighet och erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område.

Regeringen tillkännager de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av denna lag.

2 § Om det inte finns någon annan behörig domstol när det finns svensk domsrätt enligt något av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 §, är Stockholms tingsrätt behörig. En ansökan enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall i motsvarande fall göras hos Kronofogdemyndigheten i Stockholm.

3 § Ett avgörande som rör ett civilrättsligt anspråk skall inte erkännas eller verkställas här, om det har meddelats i en annan stat i ett brottmål avseende ett icke uppsåtligt brott, mot någon som varken har hemvist eller är medborgare i den staten, och som inte har haft tillfälle att svara i målet.

4 § Vid handläggning av en ansökan om att ett utländskt avgörande skall erkännas eller förklaras vara verkställbart, skall hovrätten bestå av en lagfaren domare.

5 § Vid handläggning av en ansökan om ändring av ett beslut som avses i 4 §, tillämpas rättegångsbalkens regler om överklagande av tingsrätts beslut, om inte de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som avses i 1 § föreskriver något annat.

En ansökan om ändring som görs av sökanden skall vara skriftlig och skall ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades.

En domare som har handlagt ett mål enligt 4 § är jävig att handlägga mål om samma sak enligt första stycket.

6 § Vid handläggning av en talan om ändring av ett beslut enligt 5 §, tillämpas rättegångsbalkens regler om överklagande av hovrätts beslut, om inte de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som

avses i 1 § föreskriver något annat. Talan får inte komma under Högsta domstolens prövning utan att Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd enligt 54 kap. 10 § rättegångsbalken.

7 § Om en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart bifalls, skall det utländska avgörandet verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser på samma sätt som en svensk domstols lagakraftägande dom, om inte de internationella instrument och gemenskaps-rättsakter som avses i 1 § föreskriver något annat.

Vid verkställighet av ett utländskt avgörande som rör en säkerhetsåtgärd skall i stället bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av beslut om kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd tillämpas.

8 § Om hovrätten vid det förfarande som avses i 4 § bifaller en ansökan om att ett utländskt avgörande skall förklaras vara verkställbart, skall hovrättens beslut anses innefatta ett beslut om kvarstad eller om någon annan åtgärd som avses i 15 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

dels att 4 och 5 §§¹ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen

Lag om Luganokonventionen²

2 §

Av artikel 54 B i Luganokonventionen framgår när Brysselkonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1998:358) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen*, skall tillämpas i stället för Luganokonventionen.

Av artikel 54 B i Luganokonventionen framgår när Brysselkonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1998:358) om *Brysselkonventionen*, skall tillämpas i stället för Luganokonventionen.

3 §

Ett avgörande som rör ett sådant civilrättsligt anspråk som avses i artikel II andra stycket i Protokoll nr 1 skall varken erkännas eller verkställas här.

Kompletterande bestämmelser finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹ Senaste lydelse av

4 § 1998:364 (jfr 1998:1322)

5 § 1998:364 (jfr 1998:1322).

² Senaste lydelse 1998:364 (jfr 1998:1322).

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

dels att 4–8 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken till lagen samt 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen

Lag om Brysselkonventionen

2 §

I artikel 54 B i Luganokonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1992:794) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen*, finns bestämmelser om när Luganokonventionen skall tillämpas i stället för Brysselkonventionen.

I artikel 54 B i Luganokonventionen, som gäller som lag här i landet enligt lagen (1992:794) om *Luganokonventionen*, finns bestämmelser om när Luganokonventionen skall tillämpas i stället för Brysselkonventionen.

3 §

Om det inte finns någon annan behörig domstol när det finns svensk domsrätt enligt Brysselkonventionen, är Stockholms tingsrätt behörig. En ansökan enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräddning skall i motsvarande fall göras hos Kronofogdemyndigheten i Stockholm.

Kompletterande bestämmelser finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1932:540) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge³ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §⁴

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:794) om *domstols behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* är tillämplig.

Denna lag tillämpas inte om lagen (1992:794) om *Luganokonventionen* är tillämplig.

Denna lag tillämpas inte heller beträffande

1. dom i mål angående boskillnad, hemskillnad, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, adoptivförhållandes stiftande eller hävande, omyndighetsförklaring eller sådan förklarings hävande, eller dom som, i samband med hemskillnad, äktenskapsskillnad eller äktenskaps återgång, givits om bodelning mellan makarna, skadestånd eller vårdnaden om barnen eller ock senare, i särskilt mål, givits i fråga, som sist är sagd; dock att vad i 4–9 §§ stadgas om verkställighet skall äga tillämpning å domen, därest denna enligt vad särskilt är stadgat skall gälla här i riket;

2. dom, som meddelats i Danmark, Island eller Norge och innefattar tillämpning av lagstiftningen om makars förmögenhetsförhållanden, såframt tvisten här i riket skolat bedömas enligt lagstiftning, som gällde före nya giftermålsbalkens ikraftträdande;

3. beslut eller förlikning angående familjerättslig underhållsplikt;

4. beslut eller förlikning, som gäller börd, rätt på grund av arv eller testamente, boutredning eller skifte efter död man eller ansvarighet för den dödes gäld, gäldenärs försättande i konkurs, inledande av offentlig ackordsförhandling utan konkurs, andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet på grund av inträffad konkurs;

5. beslut eller förlikning i fråga om äganderätt eller annan rätt till fast egendom i annan stat än den, där domen eller förlikningen tillkom, eller om skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller om påföljd av sådan skyldighets åsidosättande;

6. beslut rörande skatt eller annan avgift till stat eller kommun eller annan fråga av offentligrättslig art, ändå att saken behandlats i den för tvistemål stadgade ordning.

Lagen tillämpas inte heller beträffande beslut som meddelats av särskild domstol för arbetstvister.

³ Lagen har enligt 1977:595 och 1977:1000 upphört att gälla i förhållande till Danmark, Finland och Norge den 1 januari 1978.

⁴ Senaste lydelse 1998:359 (jfr 1998:1322).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §⁵

Denna lag gäller inte i fråga om dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:794) *med anledning av Sveriges tillträde till* Luganokonventionen. Den gäller inte heller i fråga om dom eller förlikning som avser

Denna lag gäller inte i fråga om *en* dom eller förlikning som skall erkännas och verkställas enligt lagen (1992:794) *om* Luganokonventionen. Den gäller inte heller i fråga om *en* dom eller förlikning som avser

1. konkurs eller ackordsförhandling utan konkurs, däri inbegripen fråga om ogiltighet av rättshandling som ingåtts av konkursgäldenären; eller

2. rätt till fast egendom i annat land än Schweiz eller skyldighet att träffa förfogande om dylik rätt eller påföljd av sådan skyldighets åsidosättande, dock att även i ty fall domen eller förlikningen gäller, där den avser ämne av familjerättslig eller arvsrättslig natur.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

⁵ Senaste lydelse 1992:796.

6 Förslag till lag om ändring i sjömanslagen
(1973:282)

Härigenom föreskrivs att 14 § sjömanslagen (1973:282) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §⁶

Twist om sjömans anställningsförhållande får inte dras inför utländsk myndighet.

Första stycket gäller inte om annat följer av *lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen*.

Första stycket gäller inte om annat följer av *de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

⁶ Senaste lydelse 1998:360 (jfr 1998:1322).

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 7 och 9 §§ lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område⁷ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §⁸

Denna lag tillämpas inte om lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen är tillämplig, eller om annat följer av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Denna lag tillämpas inte om annat följer av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m. eller av särskilda bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden och förlikningar på särskilda rättsområden.

Lagen tillämpas inte heller beträffande

1. dom eller förlikning i mål angående boskillnad, legal separation, äktenskapsskillnad, återgång av äktenskap, antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande, omyndighetsförklaring eller dess hävande eller i mål angående bodelning eller skadestånd med anledning av legal separation, äktenskapsskillnad eller återgång av äktenskap, om ej fråga är om verkställighet av dom som skall gälla här i riket enligt 22 § förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption eller förmynderskap,

2. dom eller förlikning rörande vårdnad om eller rätt till umgänge med barn eller överlämnande av barn i annat fall, om ej fråga är om verkställighet enligt 6 §,

3. dom eller förlikning rörande familjerättslig underhållsskyldighet,

4. dom eller förlikning rörande faderskapet till barn,

5. dom eller förlikning angående rätt på grund av arv eller testamente, efterlevande makes rätt, boutredning eller skifte med anledning av dödsfall eller ansvarighet för den dödes gäld, om ej den avlidne var medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och hade hemvist i någon av dessa stater,

6. dom eller förlikning angående

⁷ Lagen har enligt 1977:1000 trätt i kraft i förhållande till Danmark, Finland och Norge.

⁸ Senaste lydelse 1998:361 (jfr 1998:1322).

- a) gäldenärs försättande i konkurs,
- b) inledande av förhandling om offentligt ackord utan konkurs,
- c) andra på konkursdomares eller konkursdomstols prövning beroende frågor eller

d) rättshandlings eller annan åtgärds ogiltighet eller återgång på grund av konkurs eller förhandling om offentligt ackord utan konkurs i något av de nordiska länderna, om av konkursbeslutet eller beslutet om offentlig ackordsförhandling framgår att gäldenären inte hade hemvist i något av de nordiska länderna,

7. dom eller förlikning i mål som skall upptagas omedelbart av särskild domstol för handläggning av tvister rörande kollektivavtal.

9 §

Ansökan om verkställighet göres hos kronofogdemyndigheten eller, i fall som avses i 6 §, hos länsrätten.

Vid ansökningen skall fogas

1. om ansökningen rör verkställighet av dom eller av beslut som avses i 5 § 3, av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln samt bevis att denna *äger* laga kraft eller, i fråga om icke lagakraftvunnen dom, bevis att den utan hinder därav får verkställas i den stat där den har meddelats,

2. om ansökningen rör verkställighet av förlikning, bestyrkt avskrift av förlikningen och bevis att denna får verkställas i den stat där den har ingåtts,

3. om ansökningen rör verkställighet av avgörande som avses i 6 §, bestyrkt avskrift av exekutionstiteln och bevis att den kan utgöra grund för verkställighet

Ansökan om verkställighet görs hos kronofogdemyndigheten eller, i fall som avses i 6 §, hos länsrätten.

Till ansökningen skall fogas

1. om ansökningen rör verkställighet av *en* dom eller av *ett* beslut som avses i 5 § 5, av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln samt bevis att denna *har vunnit* laga kraft eller, i fråga om icke lagakraftvunnen dom, bevis att den utan hinder därav får verkställas i den stat där den har meddelats,

2. om ansökningen rör verkställighet av *en* förlikning, bestyrkt avskrift av förlikningen och bevis att denna får verkställas i den stat där den har ingåtts,

3. om ansökningen rör verkställighet av *ett* skuldebrev som avses i 5 § 3 och 4, bestyrkt avskrift av skuldebrevet och bevis att detta kan utgöra grund för verkställighet utan rättegång i den stat där det har undertecknats och bevis att gäldenären då hade hemvist i den staten,

4. om ansökningen rör verkställighet av ett avgörande som avses i 6 §, bestyrkt avskrift av exekutionstiteln och bevis att den kan utgöra grund för

i den stat där den har upprättats.

Handling, som är avfattad på annat språk än danska, norska eller svenska, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning till något av dessa språk, *i den mån ej* kronofogdemyndigheten eller länsrätten medger undantag.

verkställighet i den stat där den har upprättats.

Handling, som är avfattad på annat språk än danska, norska eller svenska, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning till något av dessa språk, *om inte* kronofogdemyndigheten eller länsrätten medger undantag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om *lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* är tillämplig.

Föreslagen lydelse

1 §⁹

Denna lag är tillämplig på domar som har meddelats i Österrike i ämnen av privaträttslig beskaffenhet. Lagen tillämpas på domar i sådana ämnen, även om de har meddelats i ett straffrättsligt förfarande. Lagen tillämpas inte om *annat följer av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

⁹ Senaste lydelse 1998:362 (jfr 1998:1322).

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning

Härigenom föreskrivs att 5 och 6 a §§ lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹⁰

Om enligt någon särskild föreskrift en tvist angående en förpliktelse skall tas upp av en annan myndighet än tingsrätt, kan saken prövas enligt denna lag endast om det finns bestämmelser som medger sådan prövning. Vad som sägs i denna lag om tingsrätt skall i sådana fall gälla den andra myndigheten.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om lagen (1992:794) om *domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen* skulle vara tillämplig om talan hade väckts i domstol och

1) svaranden vid tidpunkten för ansökan inte har hemvist i Sverige, eller

2) det i en annan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige enligt Luganokonventionen.

Bestämmelserna om betalningsföreläggande och vanlig handräckning gäller inte om lagen (1992:794) om *Luganokonventionen* skulle vara tillämplig om talan hade väckts i domstol och

1) svaranden vid tidpunkten för ansökan inte har hemvist i Sverige, eller

2) det i en annan stat pågår rättegång om samma sak och denna rättegång kan leda till ett avgörande som är verkställbart i Sverige enligt Luganokonventionen.

6 a §¹¹

I lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen finns bestämmelser om kronofogdemyndighets behörighet m.m.

Särskilda bestämmelser om kronofogdemyndighets behörighet m.m. finns i lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m. och i de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den lagen.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:363 (jfr 1998:1322).

¹¹ Senaste lydelse 1998:363 (jfr 1998:1322).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

10 Förslag till lag om ändring i sjölagen (1994:1009)

Härigenom föreskrivs att 21 kap. 2 § sjölagen (1994:1009) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.
2 §¹²

I fråga om behörighet för sjörättsdomstol att ta upp tvistemål som avses i 1 § första stycket skall bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet tillämpas.

Talan får även väckas vid sjörättsdomstolen för den ort där fartyget finns. Har säkerhet för en fordran ställts hos en myndighet till befrielse från kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd, får talan väckas även vid sjörättsdomstolen för den ort där säkerheten har ställts. Talan angående en fordran som säkerheten har avsett får väckas vid sistnämnda sjörättsdomstol, även om säkerheten har upphört att gälla.

Finns inte sjörättsdomstol i den ort där svaranden har kunnat sökas enligt första och andra stycket, väcks talan vid den sjörättsdomstol som är närmast den orten.

Om flera är redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses som rederiets hemvist.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen eller lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen. Andra stycket gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte om annat följer av lagen (2002:000) med kompletterande bestämmelser om verkställighet av vissa utländska avgöranden m.m. eller av de internationella instrument och gemenskapsrättsakter som omfattas av den lagen. Andra stycket gäller dock om fartyget är belagt med kvarstad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

¹² Senaste lydelse 1998:365 (jfr 1998:1322).

Förteckning över remissinstanserna

Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över promemorian lämnats av Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Hovrätten för Västra Sverige, Stockholms tingsrätt, Malmö tingsrätt, Domstolsverket, Stockholms Handelskammare, Riksskatteverket, Konsumentverket, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Juridiska fakulteten i Uppsala, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund och Svenska Bankföreningen.

Svensk Handel, Svenskt Näringsliv och Sveriges Försäkringsförbund har avstått från att avge yttrande.